

Předmanželské poradenství

skripta pro kazatele a pastorační pracovníky v církvi

Mgr. Dana Staňková

I. Důvody, smysl a struktura skript

Důvody – Proč se zabývat předmanželským poradenstvím?

Při různých příležitostech se ptám manželů z církve, jestli měli nějaké předmanželské poradenství. Většinou jejich odpověď zní „ne“. Mnozí dodají: „My jsme si poradili sami i bez rad druhých.“ Díky Bohu za taková manželství. Na druhou stranu se i v církvi vyskytují manželství, která nejsou k oslavě Hospodina, a manželství, která skončila rozvodem.

Ani já a můj manžel nepocházíme z křesťanských rodin. Po svatbě jsme oba věděli, jak křesťanské manželství nemá vypadat, ale představu, jak vypadat má, jsme měli velmi mlhavou. Je pravda, že jsme si také poradili a zpětně vidím, jak nás Pán Bůh vedl a vyučoval. Na druhou stranu jsme si navzájem způsobili mnohá zranění v důsledku nevyřešených vztahů k rodičům, emoční a duchovní nezralosti či faulů v komunikaci.

Jsem vděčná za některá křesťanská manželství, do kterých jsme mohli trochu nahlédnout a učit se od nich. Díky Bohu za mnoho dobré literatury z oblasti manželství a vztahů, která se v posledních letech objevila. Podle mého názoru ani sebelepší literatura nenahradí osobní kontakt snoubenců či mladých manželů, hlavně těch, kteří přicházejí ze světa, s křesťanskými manželi. Nemusí to nezbytně být kazatelské páry, nýbrž i jiní manželé ze sboru, kteří jsou otevření a ochotni sloužit snoubencům. Nejde jen o předávání teorie a zkušeností, ale mnohem víc o budování důvěry, o ochotu naslouchat, přimlouvat se a být zpovědníky. Proto tato skripta nejsou určena jen snoubencům samotným, ale především těm manželským párům, které jsou ochotny snoubencům věnovat svůj čas a pomoc při budování jejich vzájemného vztahu.

Smysl – Manželství jako tanec

Vztah snoubenců se dá přirovnat k tanci, který pomalu začali tančit, když spolu začali chodit. Jako u každého tance i zde jsou první krůčky nejisté, bázlivé a váhavé. Partneři se soustředí především na jednotlivé kroky. Postupně nabývají jistoty, jejich tanec se stává jistější a jeho struktura zřetelnější.

V partnerství, stejně jako při tanci, jsou muž a žena dva rovnocenní partneři, z nichž muž je ten, který má vést ženu. Muž a žena vytváří svůj společný tanec, přičemž se jejich představy o podobě tance liší do té míry, nakolik se liší modely tance, které si nesou ze svých rodin. Jednou vytvořený tanec se stává velmi rezistentní vůči změně, takže je-li od počátku dobře tancován, je naděje, že to tak bude i nadále. Jestliže ale od začátku dochází ke „šlapání

na nohy“, k faulům, lze je sice zpočátku přejít smíchem či mlčením, ale dlouhodobě to jsou zárodky, ze kterých se mohou vyvinout vážné problémy. Těžko se lze neustále přemáhat, když mi partner posté, potisící, vždy při stejném taktu, šlápne na stejný palec u nohy.

Smysl předmanželského poradenství vidím v pomoci snoubencům při vytváření jejich jedinečného a originálního tance podle Božích principů. Tance, jehož hlavním choreografem je Hospodin.

Struktura skript

Skripta jsou rozdělena do tří částí. V první části vysvětluji model předmanželského poradenství a teoretické principy, ze kterých vycházím.

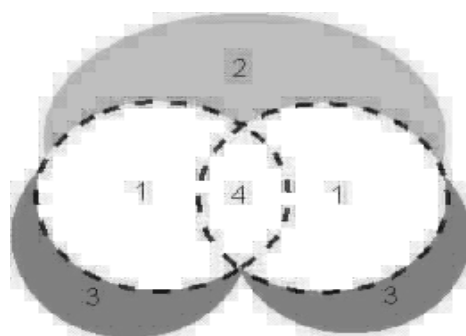
Druhá část je materiál určený vedoucím párům. Úvod začíná několika metodickými poznámkami, dále se materiál člení na jednotlivá setkání se snoubenci: biblický základ pro manželství, rodinné „dědictví“, komunikace a způsoby řešení problémů, přátelství a společný duchovní život, tělesná intimita, plány a očekávání. Materiál pro jednotlivá setkání se skládá ze dvou hlavních částí. První je biblický a teoretický úvod, druhou část tvoří otázky pro snoubence k rozvinutí osobního rozhovoru.

Třetí část skript je určena snoubencům a obsahuje přípravy na jednotlivá setkání, otázky ke společnému sdílení, domácí úkoly a náměty pro společné studium Písma. Otázky ke společnému sdílení jsou téměř identické s otázkami pro snoubence v materiálech pro vedoucí páry. Tuto část skript je možné kopírovat pro potřebu snoubenců.

II. Model předmanželského poradenství

Ve svém modelu (obr. 11) jsem se pokusila zjednodušeně vystihnout to, v čem vidím těžiště předmanželského poradenství. Nejde jen o souhrn oblastí, které je potřeba se snoubenci probrat, ale je třeba naučit je i některé principy (či základní taneční kroky), jenž se dají aplikovat ve všech oblastech jejich vzájemného vztahu. Tyto principy vychází ze dvou slov: **odpustit a přilnout** z biblického základu pro manželství, verše „*Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.*“ (Gn 2:24)

Popis modelu začíná užitím různých druhů čar, jež oddělují jednotlivé oblasti. Následují jednotlivé oblasti podle pořadí na obr. 1. V závěru této části je pojednání o případu rozdílné velikosti kruhů znázorňujících snoubence.

Obr. 1. Základní oblasti modelu

Druhy čar užitých v modelu

V modelu mají svůj význam druhy čar, vyjadřující množství kontaktu mezi jednotlivými oblastmi. Souvisí s mezilidskými hranicemi, jak je definuje strukturální rodinná terapie (Nichols 1998, str. 245): „Jednotlivci, skupiny členů rodin a celé rodiny jsou odděleny neviditelnými mezilidskými hranicemi, které regulují množství vzájemného kontaktu.“ Hranice chování vyjadřují množství společně tráveného času, společných aktivit, sdílení a podobně. Emoční hranice souvisí se schopností oddělit vlastní myšlenky, přání a city od myšlenek, přání a citů druhého.

Plná čára označuje **pevné, nepropustné hranice**, které nedovolují, či velmi omezují kontakt mezi jednotlivci. Ti jsou nezávislí, mají málo společného, jsou izolovaní. Převažuje důraz na individualitu a samostatnost na úkor vzájemnosti. Jako ilustrace mezilidských hranic mohou posloužit hranice mezi státy, v tomto případě Berlínská zeď či Železná opona, které po mnoho let oddělovaly dva nepřátelské světy. Hranice byly přísně střeženy, byly téměř neprostopustné. Informace vyměňované mezi státy byly zkreslovány a cenzurovány.

Tečkovaná čára označuje **difuzní hranice**, které umožňují zvýšený kontakt a vzájemnou podporu na úkor nezávislosti a autonomie jednotlivců. Jedinci dělají mnoho věcí společně a je zde velká míra sdílení. Na druhou stranu se často objevují problémy najít sebe sama, rozlišit svůj názor od názoru druhého, jednat na základě svého přesvědčení a ne podle vůle druhého. V tomto druhu vztahů převažuje vzájemnost na úkor vlastní identity. Hranice mezi Čechy a Slovany v bývalém Československu byly takovými difuzními hranicemi, jež bylo možno kdekoli přejít bez kontroly a jasně stanovených zákonů.

Čárkovaná čára označuje **jasně definované hranice**, které propouští dostatek kontaktu mezi lidmi a zároveň jim umožňují být sami sebou. V těchto vztazích existuje jakási

rovnováha mezi individualitou a vzájemností. Jedinci jsou navzájem v bezoeči, dokáží se v dobrém povzbuzovat a vyjádřit, co se jim na druhém či na vzájemném vztahu nelíbí. Radují se ze vzájemnosti, ale umí respektovat soukromí i odlišné pohledy a názory druhého. Tento druh hranic je obdobou hranic s celnicemi mezi suverénními státy, kdy zákony jasně deklarují, co je možné a co není možné přes celnici převážet, a dodržování těchto zákonů hlídají celní kontroly. Hranice jsou propustné pro to, co stát označí jako dobré, ale nepropustné pro to, co stát určí jako špatné.

V mezilidských vztazích existuje škála hranic od pevných po difuzní, s jasně stanovenými hranicemi uprostřed. Pojem hranic slouží k odhadu vzájemného vztahu snoubenců a jejich vztahu k rodičům.

Oblasti znázorňující osobnosti snoubenců (1)

Základem modelu jsou dva částečně se překrývající kruhy představující snoubence. Tyto kruhy jsou rozděleny na sedm částí, znázorňující oblasti, na které se při přípravě zaměřují. Každý z partnerů vstupuje do vztahu jako jedinečná osobnost, která má vlastní:

- vztah k Pánu Ježíši
- představu o biblických principech manželství
- rodinné „dědictví“, model původní rodiny
- schopnost komunikace a způsob řešení konfliktů
- schopnost hlubokého a trvalého přátelství
- emoční a sexuální zralost
- osobní plány, sny, představy, očekávání

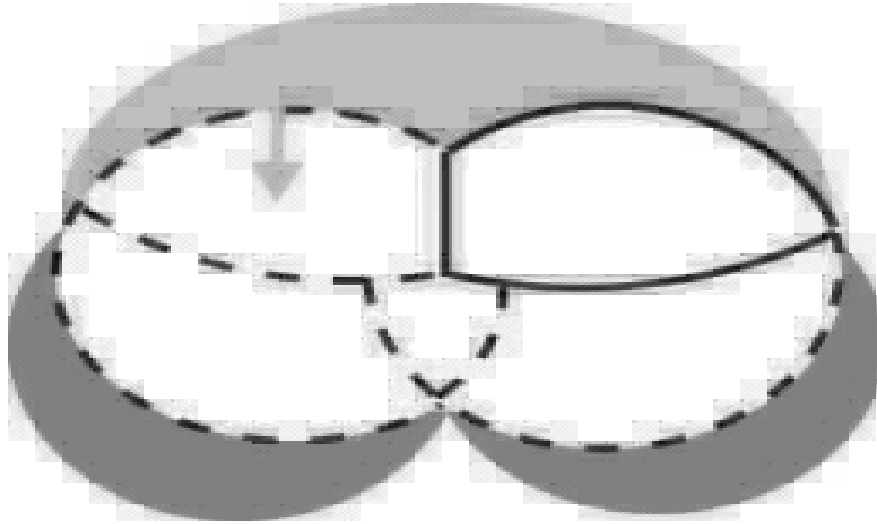
Hlavní vliv na formování osobnosti každého člověka má charakter jeho vztahu k Pánu Ježíši původní rodina. Tyto dvě oblasti jsou modelově znázorněny vnějšími šedými kruhy.

Charakter vztahu k Pánu Ježíši (2)

V modelu je charakter vztahu k Pánu Ježíši naznačen hranicí s velkou šedivou elipsou označenou PJK. Model zmiňovaných mezilidských hranic lze s jistými výhradami převést do vztahu mezi člověkem a Pánem Ježíšem. Za předpokladu, že snoubenci jsou obrácení lidé, kteří již mají osobní vztah s Kristem, jsou jejich hranice propustné vůči působení Ducha svatého.

V případě, že jeden ze snoubenců je nevěřící, jsou jeho hranice vůči Bohu a Pánu Ježíši nepropustné a v budování vzájemného vztahu chybí duchovní oblast (obr. 2). Na

základě 2. Kor 6:14 vidím takový vztah jako nebiblický. Tyto případy přesahují rámec mojí práce. Jako pastorační pracovník v těchto případech respektuji rozhodnutí snoubenců, ale jasně jim sdělím a vysvětlím svůj pohled a varování.

Obr. 2. Modifikace modelu v případě, že je jeden z partnerů nevěřící

Oblasti znázorňující rodiny snoubenců (3)

Charakter vztahu snoubenců k jejich rodinám

„Proto opustí muž svého otce i matku....“ Gn 2:24

Rodiny, ze kterých snoubenci pocházejí, a vztah snoubenců k jejich rodičům, mají velký vliv na formování charakteru snoubenců a na budování vzájemného vztahu. V modelu jsou původní rodiny znázorněny tmavě šedými kruhy a charakter vztahu snoubenců k rodinám druhem čarami oddělujícími příslušné kruhy.

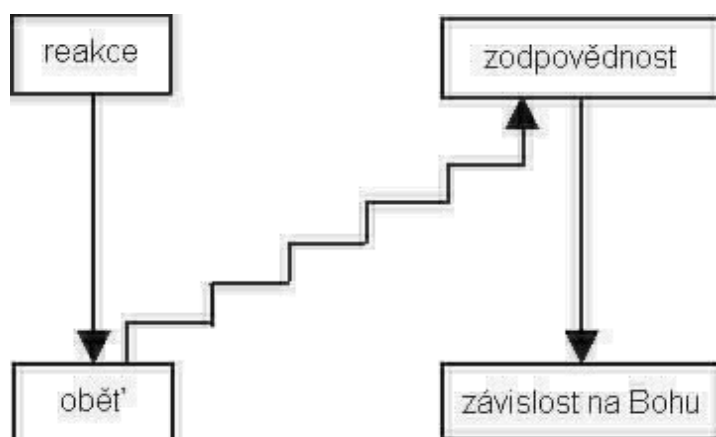
Věřím tomu, že jako křesťané můžeme přijímat i poznatky nevěřících, jestliže nejsou v rozporu s Písmem. Při zpracování tématu rodiny a jejího vlivu vycházím ze základních principů Bowenovy systémové rodinné terapie (Nichols 1998, str. 142):

1. Vliv rodiny, ze které člověk pochází ho provází celý život – rodina zůstává v něm.
2. Jestliže mám nevyřešené konflikty s rodiči a jednám s nimi v emoční reakci, mám tendenci opakovat tyto své staré vzory chování v každém svém dalším vztahu. (Emoční reakce označuje pozitivní či negativní jednání v závislosti na druhých lidech).

3. Řešením je **diferenciace** člověka, která je definována jako schopnost uvědomit si svoji identitu, oddělit myšlení od citění, schopnost silných emocí a spontaneity spolu se schopností se ovládnout. Znamená uvědomění si a přijetí zodpovědnosti za svoje chování místo obviňování druhých.

4. Vrátit se k nevyřešeným vztahům v rodině a snažit se jim porozumět z pozice dospělého, člověka osvobodí od dětinských reakcí v dalším vztahu.

Diferenciace člověka úzce souvisí se schopností vybudování jasně definovaných hranic vůči své rodině, hlavně vůči rodičům, což v mnoha případech představuje dlouhodobý proces. Široce o tomto problému pojednávají Henry Cloud a John Townsend v knize „Prosím tě, mami“. Já osobně používám a vyučuji snoubence schéma, které prezentoval na svých přednáškách doktor Coffield (obr. 3).

Obr. 3. Coffieldův model diferenciaci

Reakce je stadium, ve kterém člověk nejedná adekvátně dané situaci, je závislý na někom jiném. Často si ani neuvědomujeme pravou příčinu svého chování. Může jít buď o nekritické přijímání názorů, myšlenek, přání matky či otce (difuzní hranice) nebo naopak kritické odsouzení všeho, co nějakým způsobem souvisí s matkou, otcem či jinou dříve blízkou osobou (pevné, nepropustné hranice).

Například manželku rozzlobí, když tchýně jejímu muži bez jejího vědomí koupí ponožky.

Dospělý muž má problémy najít si dívku podle svých představ, protože mu žádná není dost dobrá.

Obět' je stadium, ve kterém si člověk uvědomí, že nejedná za sebe, ale podle jakéhosi modelu (tance), do kterého byl vtažen jako dítě. Je to stadium, kdy si člověk přizná pravdu, že byl zraňován, že jeho potřeby nebyly naplněny. Zde je příležitost si přiznat a vyjádřit emoce jako je zloba, hněv, ale i zármutek a bolest.

Manželka si vzpomene na situace, kdy její matka kritizovala tchýni, kdykoliv od ní něco dostala a jak ji osobně matčiny poznámky ohledně tchýně mrzely.

Dospělý muž si uvědomí, že se při svém hledání partnerky neřídí tím, kdo se líbí jemu, ale ve skutečnosti hledá dívku, která by se líbila jeho matce s velkými nároky.

Zodpovědnost. K zodpovědnosti vede těžká cesta uvědomění si, že už nemusím jednat bezmocně a nechat se dál vléct tancem těch druhých. Mám určitou moc měnit svůj tanec a zodpovědnost za svůj podíl na vytváření společného tance. Často tím, že změním svůj způsob tance, vedu druhého ke změně jeho způsobu tance. Velikou pomocí může být poznání faktu, že ten, kdo mě zraňoval, byl sám také zraňován. Určité modely chování se v rodinách opakují. Dominantní matka, která zraňuje, mohla být právě tak zraňována svojí dominantní matkou. Stadia zodpovědnosti člověk dosáhne přizná-li si, že i on zraňuje druhé svojí reakcí na minulá zranění.

Manželka si uvědomí, jak svou reakcí vnáší napětí do vztahů v rodině a rozhodne se jednat jinak, než její matka. Přijme zodpovědnost za budování svého vlastního vztahu s tchýní.

Dospělý muž si připustí strach vyjádřit před matkou svůj názor a nezdravou závislost na matčině ocenění. Uvědomí si svou vlastní zodpovědnost za výběr partnerky a rozhodne se hledat takovou, která by se líbila jemu.

Závislost na Bohu. Poznání pravdy o sobě a svojí hříšnosti vede k pokání a k hledání odpuštění. Snaha změnit starý způsob života vede k závislosti na Pánu Bohu, který jediný má moc vybudovat to, co bylo poničené (Jr 31, 3-4), dát sílu k odpuštění (Mt 18, 23-35) a tvořit v nás nové stvoření. (2 Kor. 5, 17).

Manželka potřebuje sílu k překonání nedůvěry k tchýni, aby ji přijala takovou, jaká je a přistupovala k ní s láskou.

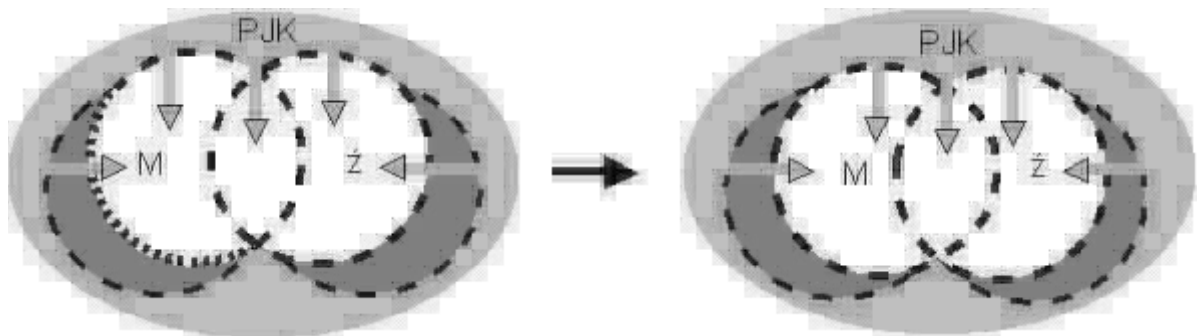
Dospělý muž začne hledat především Boží vůli v otázce výběru partnerky a sílu k tomu, aby si svůj výběr v lásce a s úctou vůči matce prosadil a obhájil.

V tomto schématu vidím hlavní principy pro diferenciaci člověka, zdravého opuštění otce a matky, se kterými už nejednám po způsobu dítěte, ale po způsobu dospělého a zodpovědného jedince.

Následující modifikace modelu (obr. 4) znázorňuje situaci, ve které jsou oba partneři křesťané a pochází z věřících rodin. Věřím tomu, že i zde je třeba vyznávat minulost a vypořádávat se s ní. Problémem mohou být difuzní hranice (na obr. 4 u muže), pro dospělé děti opuštění rodičů a pro rodiče propuštění svých dospělých dětí. Setkala jsem se s případem, kdy snoubenec měl natolik difuzní hranice se svými věřícími rodiči, že stále pouze přejímal víru svých rodičů. A neměl vybudovaný vlastní osobní vztah k Pánu Ježíši. Obdobím hledání vlastní víry a diferenciací procházel až po svatbě a byl tím zatížen jeho vztah s partnerkou.

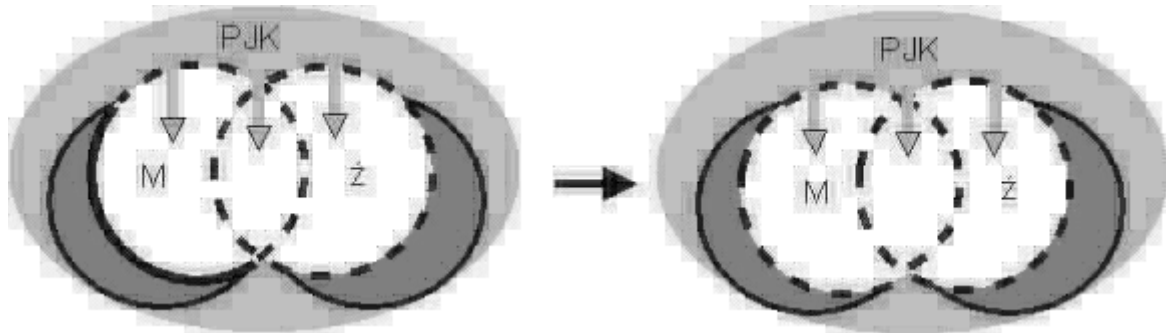
V církvi se často setkávám s případy, že matka nechce propustit svého syna a ten nemá sílu matku opustit. Takovým způsobem se vnáší do partnerských vztahů těchto synů velké problémy, v jejich důsledku mohou manželství končit i rozvodem. Myslím, že jedním z důležitých úkolů předmanželského poradenství je odhadnout takovéto závislé vztahy a pomoci snoubencům stanovit jasné hranice vůči rodičům. Pokud je to možné, je dobře mluvit i s rodiči o jejich kompetencích a pomoci jim propustit dospělého syna či dceru. Na obr. 4 je symbolicky znázorněna potřeba přeměny hranic snoubence z difuzních na jasné definované.

Obr. 4. Modifikace modelu v případě, že partneři pocházejí z křesťanských rodin

Jestliže některý partner pochází z nevěřící rodiny, jejíž hranice vůči Pánu Ježíši jsou nepropustné, a uvěřil, Boží Duch prostupuje do všech oblastí jeho života s uzdravující, obnovující a očišťující mocí (2 Kor. 5,17 a Řím 5,20). Z vlastní zkušenosti a ze své poradenské praxe vidím, jak dlouhodobý to je zápas. Zápas s hříšnou přirozeností, starými zakořeněnými zvyklostmi, starými zraněními a se sebelítostí. Hlavním problémem ve vztahu k rodičům bývá tzv. „cut off“, tendence úplně se oddělit od rodičů a všech hodnot, které zastávají a vybudovat vůči nim pevné, nepropustné hranice. V takovýchto případech

vedu snoubence k tomu, aby přijali Boží svrchovanost i v tom, že se narodili právě svým rodičům, pojmenovali jejich hřích, zástupně ho vyznávali a odpustili. Mluvíme o úctě k rodičům a o tom, jak budovat jasné hranice vůči nim. Na obr. 5 je graficky znázorněna proměna nepropustných hranic snoubence na jasné definované.

Obr. 5. Modifikace modelu v případě, že partneři pocházejí z nevěřících rodin

Téma budování jasné definovaných hranic vůči rodičům, opuštění a diferenciaci spolu úzce souvisí a jsou ústředními tématy v mojí práci se snoubenci a prolínají se skrze všechna setkání. Speciálně se jim věnuji při druhém setkání, kdy mluvíme o rodinném dědictví. Vysvětlím pojem hranic a chci, aby mi popsali jaké hranice byly u nich v rodině a jaké mají nyní s rodiči.

Oblast znázorňující vzájemný vztah snoubenců (4)

„...a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena a nestyděli se.“ Gn 2, 24-25

Průnik obou kruhů je oblastí vzájemného vztahu partnerů. Budování tohoto průniku je ovlivněno charakterem, zralostí, minulostí každého partnera a ochotou nechat se vést a proměňovat Božím Duchem. Průnik je rozdělen do sedmi oblastí:

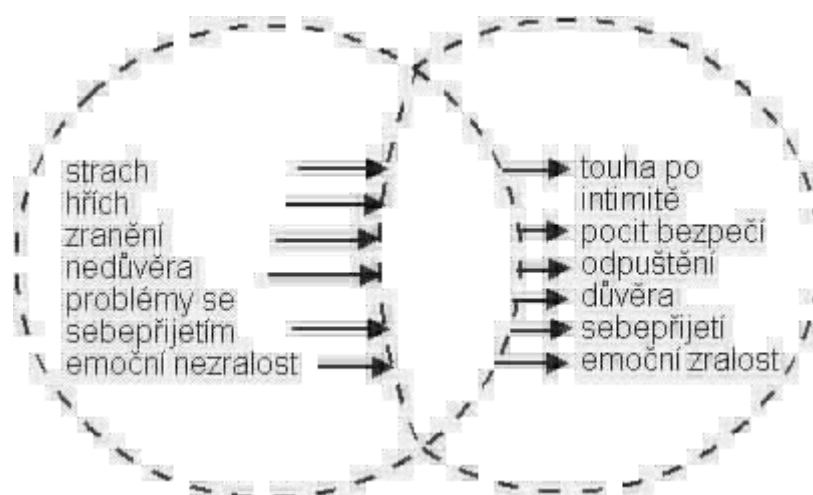
- společný duchovní život
- biblické základy manželství
- charakter vzájemného vztahu
- komunikace a řešení konfliktů
- přátelství
- tělesná intimita
- společné plány

Velikost průniku se zvětšuje v závislosti na tom, jak se partneři postupně poznávají, sdílejí a spolupracují (obr. 6). Jde o radost a nadšení ze vzájemného poznávání a tvoření něčeho nového jedinečného, ale také o odvahu odkrýt svoje já a o strachu z nepřijetí, nepochopení, zesměšnění či zranění tam, kde odhalím své slabé místo. Důvody našeho chování vysvětluje biblický příběh Adama a Evy. Dokud nezhřešili, byli jeden před druhým v bezpečí a nestyděli se. Po pádu se začali stydět, přestali se cítit bezpečně jeden před druhým a zakryli svá nejzranitelnější místa. Od té doby všichni toužíme po intimitě a zároveň potřebujeme být v bezpečí.

Obr. 6. Zvětšování průniku – budování vzájemného vztahu

Velikost průniku se zvětšuje s touhou po intimitě, s pocitem bezpečí a vzájemné důvěry. Nezbytným předpokladem je sebezpřijetí, emoční zralost a schopnost odpuštění. Neschopnost budovat vzájemný vztah či z něho utíkat je spojena s problémy se sebezpřijetím, emoční nezralostí, strachem, zraněními, nedůvěrou a hříchem (obr. 7).

Obr. 7. Faktory ovlivňující budování intimního vztahu

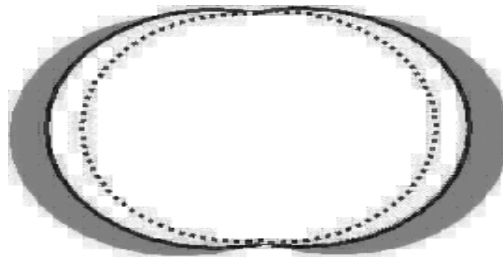
Schopnost člověka budovat intimní a bezpečné vztahy souvisí s tím, do jaké míry byla vytvořena pevná vazba mezi ním (jako půlročním dítětem) a matkou či jiným člověkem, který o dítě pečoval. Podle J. Bowlbyho, autora „Attachment theory“, vytvoří pevná vazba bezpečnou základnu (secure base), ze které jedinec může reagovat na své okolí. Vytvoří také bezpečné nebe (safe haven) proti vnějšímu stresu a optimální kontext pro rozvoj osobnosti. Vytvoření tohoto pouta předpokládá emoční dostupnost a odezvu osoby, jež je bezpečnou základnou. Jestliže je toto pouto ohroženo (v důsledku odloučení) či daná osoba nereaguje přiměřeně (citový chlad), vzbuzuje to zuřivé protesty, snahu o přilnutí, zoufalství a nakonec odpoutání se. Takto se vytváří základ vnímání sama sebe a lidí kolem, s nimiž člověk vstupuje do intimního vztahu. Emoční terapie rozlišuje tři základní styly (Johnson 1996, str. 19, též Atkinson 2003, str. 89):

- 1. Bezpečný styl.** Člověk vidí sám sebe jako milováníhodného a druhého jako obecně dostupné a spolehlivé. Tito lidé navazují vztahy s důvěrou a mají tendenci vytvářet bezpečí ve vztahu.
- 2. Úzkostlivý styl.** Zde má člověk pochybnosti o milováníhodnosti sebe sama a o legitimitě svých potřeb intimního vztahu. Tyto pochybnosti mají za následek to, že závislost na druhém člověku je vnímána jako riskantní a nebezpečná.
- 3. Vyhýbavý styl.** Člověk nedůvěřuje druhému a snaží se omezovat závislost na něm. Z této pozice je budování intimního vztahu téměř nemožné.

Tyto styly nejsou neměnné, mohou se vyvíjet podle zkušeností, které člověk získává v dalších blízkých vztazích. Mnozí psychologové zastávají zásadu, že zranění ze vztahů se dají léčit opět pouze ve vztazích. Zde jako křesťané můžeme ocenit vzácný dar, který máme ve vztahu k Pánu Ježíši. V něm můžeme najít bezpečí, přijetí i blízkost a uzdravení všech vnitřních zranění.

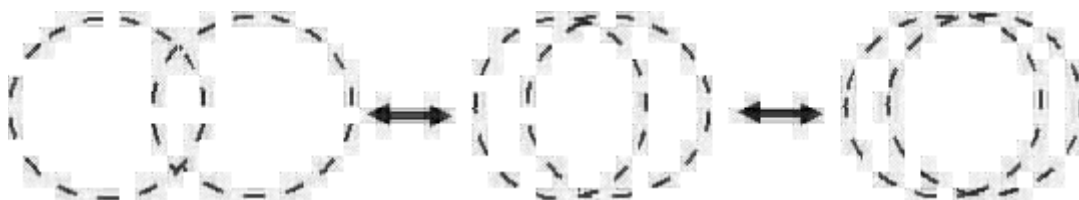
Budováním společného průniku, společného „my“ se zmenšují oblasti „já“ obou partnerů. Není reálné očekávat a chtít, aby došlo k úplnému překrytí obou kruhů, protože to by znamenalo ztrátu identity. P. Guerin (Guerin 1987, str. 59) uvádí pojem „manželská kukla“, kterým označuje vztah partnerů, kteří ve snaze utéci od svých rodičů a jejich vlivu budují společné útočiště. Vytvoří vztah dvou emočně nezralých jedinců, jakousi „lepící disfunkční kuklu“, kdy „my“ je zcela nadřazeno „já“. Hranice vůči rodičům jsou nepropustné a v kontrastu s difuzními hranicemi mezi partnery. Tento vztah je velmi nestabilní a většinou nemá dlouhého trvání (obr. 8). Jestliže zjistím, že takovýto pár sedí přede mnou, cíleně se zaměřuji na to, aby objevili a ocenili to, co si přináší dobrého ze svých rodin, naučili se

odpouštět a zástupně vyznávali hříchy a je-li to možné, upravili vztahy se svými rodinami. Také sledují, nakolik jsou snoubenci schopni vyjadřovat rozdílné názory a řešit konflikty.

Obr. 8. Manželská kukla

Většina manželství se pohybuje ve spektru od minimálního průniku do průniku maximálního. I v rámci jednoho páru má většinou jeden z partnerů větší a častější touhu po blízkosti, zatímco jeho partner touží více po autonomii. Důležité je, nakolik se různé představy a očekávání partnerů a nakolik jsou jejich očekávání reálná vzhledem k jejich individualitě a emoční zralosti. I v rámci jednotlivých vztahů jsou období větší blízkosti a období oddálení. Podle názoru J. Gottmana (Gottmann 1999, str. 92) manželství může fungovat, i když jsou partneři na opačné straně spektra, pokud jsou schopni rozumět důvodům svých pocitů a respektovat své rozdílnosti (obr. 9).

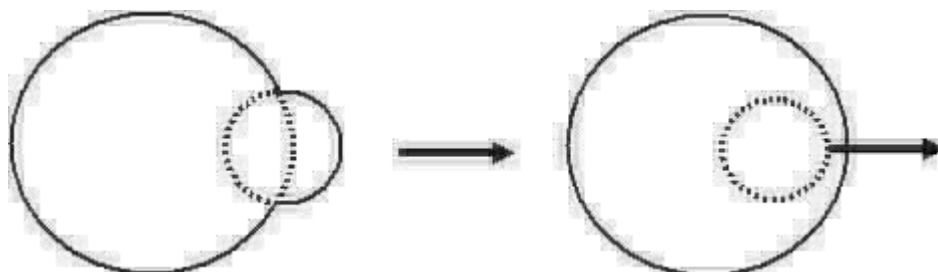

Obr. 9. Zmenšování a zvětšování průniku – dynamika přibližování a oddalování partnerů

Rozdílná velikost kruhů znázorňujících snoubence

V modelu jsou oba kruhy stejně veliké, což znázorňuje rovnost partnerů před Pánem Bohem a jejich vzájemnou úctu. Ve vztazích, kde jeden partner druhého kontroluje či jím manipuluje, je velikost kruhů různá. Kontrolujícího či manipulujícího partnera znázorňuje větší kruh, kontrolovaného či manipulovaného partnera menší kruh. (obr. 10). Jeden partner určuje přímo či nepřímo pravidla vztahu. Druhý partner je dobrovolně přijímá nebo je nucen je přijmout. V důsledku toho však nemá prostor pro rozvoj své individuality, dříve nebo později má

tendenci ze vztahu vystoupit a vytvořit svůj vlastní kruh, být sám sebou. Ovládající partner ho většinou nechce pustit ze svého vlivu, zároveň však postrádá rovnocenného partnera a má tendenci hledat ho v jiném vztahu. Pro takovéo nevyrovnané vztahy je charakteristické emoční či fyzické zneužívání a agresivita. Dlouhodobě takovýto vztah není ani zdravý ani udržitelný.

Obr. 10. Modifikace modelu pro případ vztahu dominantního a submisivního partnera

Závěr

Uvědomuji si, že můj model předmanželského poradenství je zjednodušený. K vlivům rodin často přistupují i jiné vlivy, které je potřena vzít v úvahu. Pochází-li na příklad snoubenci z jiných kultur, což je nyní i v naší zemi stále častější trend, ovlivňuje rozdílnost kultur a jazyka budování jejich vztahu velmi silně. Jedná-li se o snoubence, z nichž alespoň jeden je rozvedený, hraje zde velikou roli charakter minulého vztahu a často i děti z minulého manželství. V obou těchto případech je, podle mého názoru a zkušeností, situace natolik komplikovaná, že vyžaduje speciální poradenství. Tyto případy přesahují rámec mé práce.

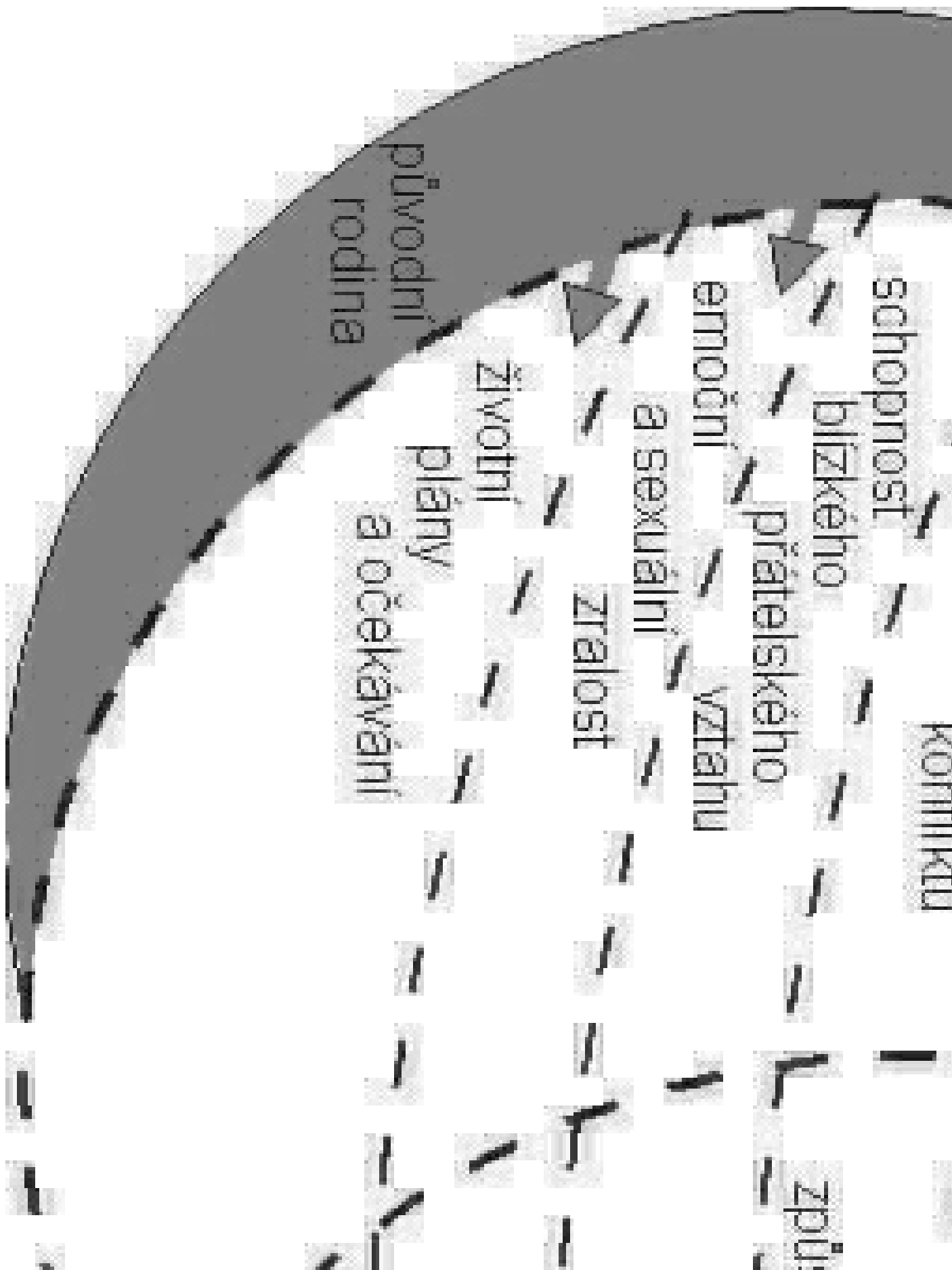
Mým záměrem bylo vysvětlit na tomto modelu základní schéma předmanželského poradenství. Model používám běžně při práci se snoubenci. Představuji ho při prvním setkání a pak podle tématu vysvětluji jednotlivé pojmy a pracuji s nimi. Názorně jim na něm vysvětluji některé základní principy vytváření jejich společného „tance“:

- Vliv rodiny, ze které pocházejí, je silný, proniká do všech oblastí osobnosti a často není lehké rodiče opravdu **opustit**. Je to však nezbytné, aby byli svobodní při vytváření svého vzájemného „tance“, převzali zodpovědnost za svoji část „tance“, soustředili se na partnera a netancovali v reakci na rodiče.
- Je samozřejmě krásné, když v jejich vztahu nechybí spontánnost, na druhou stranu se však každý vztah vyvíjí podle určitých pravidel a **přilnutí** vyžaduje čas. Každý tanec má v sobě určitou část spontánnosti, ale zároveň i určitá pravidla a řád.
- **Živý, osobní vztah každého ze snoubenců k Pánu Ježíši**, který prostupuje celou osobnost a denní závislost na něm a na Boží milosti, je základem pro jejich

vzájemný vztah. Je to jako tančit podle stejné hudby a poddávat se vedení jednoho choreografa – Hospodina.

Tyto základní principy se konkrétně aplikují ve všech sférách, na které jsou oblasti znázorňující snoubence a jejich vztah rozděleny. Jednotlivé oblasti se prostupují a navzájem spolu souvisí, což je v modelu naznačeno čárkovanými čarami, které označují jasně definované hranice. Probírání jednotlivých sfér je náplní spolčených setkání vedoucího páru se snoubenci.

Na následující stránce: obr. 11. Model předmanželského poradenství.

III. Materiál pro vedoucí páry

Metodické poznámky

Rozdělení témat

Materiál pro práci vedoucích párů se snoubenci je rozdělen do šesti společných setkání:

1. **Biblický základ pro manželství** – Adam a Eva, role muže a ženy, vývoj a charakter vzájemného vztahu snoubenců a důvody výběru partnera. Představení modelu předmanželského poradenství.
2. **Rodinné „dědictví“** – mapování rodin a rodinných vztahů snoubenců se zvláštním důrazem na diferenciaci snoubenců. Viz. „Oblasti modelu znázorňující rodiny snoubenců“ v části II.
3. **Komunikace a způsoby řešení konfliktů** – komunikace a postoje, komunikace podle Písma, sepsání pravidel pro komunikaci, konflikt a způsoby jeho řešení.
4. **Přátelství a společný duchovní život** – pět pravidel pro prohloubení přátelství, bezpodmínečná láska agapé, společný duchovní život. Viz. „Oblast znázorňující vzájemný vztah snoubenců“ v části II.
5. **Tělesná intimita** – biblický pohled na sex, rozdíl mezi biblickým a světským pohledem na sex, sex jako forma komunikace, osobní postoje k sexu.
6. **Plány a očekávání** – očekávání od partnera, od Hospodina, cíle a plány.

Téma společného duchovního života. Při přípravách vycházím z předpokladu, že snoubenci mají osobní vztah s Pánem Ježíšem. V rámci svých materiálů mají snoubenci „Témata pro společné studium Písma“, která jsou koncipována jako praktická cvičení pro budování společného duchovního života snoubenců. Mají jim pomoci učit se nalézat prostor, čas a způsob čtení Písma, který oběma vyhovuje. O tom, jak se jim to konkrétně daří, mluvíme při čtvrtém setkání.

Uspořádání společných setkání

Jednotlivá setkání jsou složena ze čtyř částí:

Úvodní část. Na začátku prvního setkání vysvětlují snoubencům cíle a pravidla společných setkávání. Úvodem každého setkání je dobře věnovat čas reflexi na minulé setkání, vypracování otázek a domácích úkolů. Tohoto je možné využít také jako praktického cvičení z komunikace. Partneri si úkoly sdělují jeden druhému z očí do očí za přítomnosti vedoucího páru jako svědků.

Biblická a teoretická část. Jedná se o vyučovací část setkání. Na druhé, třetí a šesté setkání je potřeba, aby se snoubenci předem připravili a vypracovali přípravy, které mají ve svých materiálech.

Rozhovor se snoubenci. Náměty pro vedení rozhovoru jsou ve formě otázek, z nichž není nezbytné probrat při setkání všechny. Tyto otázky slouží také jako vodítko pro soukromé rozhovory snoubenců a k budování jejich vzájemného vztahu.

Závěrečné shrnutí a modlitby.

Šest pohledů

Při jednotlivých setkáních se prolíná několik pohledů:

1. **Pohled nahoru na Pána Ježíše** (Žd 12,2) či do Písma (Tim 3,16-17).
2. **Pohled zpět do rodiny a minulosti.** Pojmenovat hřích hříchem a oddělit se od něho. Rozpoznat požehnání a být za ně vděčný (Ex 20,5).
3. **Pohled do sebe sama** (Ž 139, 23-24).
4. **Pohled na partnera,** na jeho minulost, charakter, postoje skrze naslouchání partnerovi.
5. **Pohled dopředu na společné budování** (Ž 127, 1-2).
6. **Pohled vedoucího páru.** V případě práce manželů se snoubenci může zaznít i další pohled, vycházející ze zkušeností vedoucích manželů. Je dobře, když zazní v pravý čas upřímné svědectví, protože jím se buduje důvěra a otevřenost. Na druhou stranu je nutné respektovat jedinečnost a originalitu tance každého páru a nevnučovat jim svoje kroky. Pro snoubence je velkým svědectvím samotný vztah a spolupráce vedoucích manželů.

Práce se snoubenci vyžaduje přípravu, ale i tvůrčí přístup a vedení Ducha svatého. Protože zodpovědnost za vedení společných setkání má vedoucí pár, doporučuji připravit předem nejen biblickou a teoretickou část, ale projít si i přípravy, které mají zadané snoubenci. Předpokládám však i určitou dávku vlastní originality a tvůrčího přístupu, nejen otrocké přebírání myšlenek druhých. Proto předkládám tyto materiály více či méně jako náměty, se kterými je potřeba pracovat tvůrčím způsobem i s ohledem na snoubence a pod vedením Ducha svatého.

Délku jednotlivých setkání doporučuji v rozmezí jeden a půl až dvou hodin.

1. setkání. Biblický základ pro manželství

❖ Co očekáváte od předmanželského poradenství ?

Cíle předmanželského poradenství

Američané dostávají místo našich oddacích listů „marriage licence“, což je volně přeložené „oprávnění pro manželství“. Tato setkání nebudou tréninkem a vyučováním, na jehož konci složíte zkoušky a dostanete povolení vstoupit do manželství. Budování a práce je na vás a neskončí svatebním obřadem. My jsme tu jen jako poradci, kteří vám pomáhají s plány.

Jste zamilováni a předpokládám, že mnoho věcí nebudete brát tak vážně jako my. Na druhou stranu vidím zamilovanost jako Boží dar, který vám má pomoci spojit a stmelit to, co je rozdílné, nesourodé, často i zlomené a zraněné či nedozrálé a vytvořit něco nového, krásného a pevného. Zamilovanost vzbuzuje mnoho naděje a energie, kterou je potřeba využít pro budování vzájemného vztahu.

Cílem našich setkávání není:

- zjistit, zda se k sobě hodíte, protože už jste se rozhodli se vzít. Kdyby se ale vyskytly některé pochybnosti během našich setkání, chceme, abyste byli upřímní a měli odvahu o těchto pochybnostech mluvit
- přesvědčit vás, že máte problémy, když je nemáte
- přesvědčit vás, že budete mít problémy, když tomu v tuto chvíli stejně nevěříte

Našich cílů je několik:

- pomoci vám budovat váš vztah na pevném biblickém základě
- probrat některé oblasti, které jsou nejčastějšími zdroji manželských konfliktů
- pomoci vám mluvit mezi sebou i o nelehkých a nepříjemných záležitostech
- naučit vás některé praktické dovednosti z oblasti manželské komunikace a způsobu řešení problémů, které se vám mohou časem hodit
- dát vám některé podněty pro vaše soukromé rozhovory
- dát vám precedens v tom, že jestliže přijdou v budoucnu některé problémy, které nebudete schopni řešit sami, abyste měli odvahu vyhledat včas pomoc u nás či jiných manželů, ke kterým budete mít důvěru

Pravidla setkávání

Chceme být vůči vám otevření a upřímní. My jsme samozřejmě vázáni zpovědním tajemstvím a nebudeme nikde mluvit o tom, co zde uslyšíme. Vy naopak máte za úkol mluvit spolu o tom, co tady otevřeme a vypracovávat domácí přípravy. Témata na společné chvílky mají sloužit vám k prohlubování vašeho vztahu v duchovní oblasti. Bude dobře, když se po našem společném setkání vrátíte k otázkám a proberete si ještě jednou ty, které jsme probírali a vypracujete ty, které jsme nestihli probrat.

Biblické základy manželství

Gn 1, 26-31; 2, 15-25

Hospodin stvořil člověka – muže a ženu – podle své podoby, ke svému obrazu. Užití množného čísla v Gn 1, 26 („učinme“) naznačuje možnost oné podoby – osoby Boží Trojice. Bůh Otec, Syn a Duch svatá jsou ve vzájemných vztazích. Člověka učinil Hospodin ve dvou osobách, jako muže a ženu. Učinil je jako samostatné osoby, ale s touhou a schopností mít vztah jeden s druhým a svým způsobem a na své úrovni odrážet Boží charakter. „Muž a žena jsou si rovni v tom smyslu, že rovnocenně odráží Boží charakter.“ (Piper 1991).

Muže stvořil Hospodin jako prvního, postavil ho do zahrady v Edenu a dal mu úkol zahradu obdělávat, střežit a pojmenovat zvířata. Hospodin stanovil Adamovi hranice (Gn 2, 17), za jejichž dodržování nesl Adam zodpovědnost (Gn 3, 11).

Hospodin se rozhodl stvořit Adamovi ženu proto, aby se mu stala pomocí jemu rovnou a naplnila konkrétní potřebu v životě muže, protože pro něho nebylo dobré, aby byl sám (Gn 2, 18). Hebrejský výraz pro „pomoc“ je užit např. v Žalmu 121 pro pomoc od Hospodina, takže se zde nejedná o pomoc ve smyslu podřízené, ponížené až otrocké služby. Zde jde o rovnocennou pomoc, kterou muži skrze ženu poskytuje Hospodin při zachování primární mužovy zodpovědnosti.

Byl to Hospodin, který Adamovi utvořil ženu, zatímco Adam spal. Adam si nevybral Evu a Eva si nevybrala Adama. Hospodin stvořil jednoho pro druhého. Adam se nadšeně radoval, když svoji ženu poprvé spatřil (Gn 2, 23).

Na rozdíl od Adama, který byl stvořen z prachu země, Eva byla stvořena z jeho žebra. Matthew Henry ve svém komentáři ke Gn 2 píše: „Žena nebyla stvořena z mužovy hlavy, aby mu vládla, ani z jeho chodidla, aby po ní dupal. Byla stvořena z žebra vzatého z mužova boku, aby mu byla rovna, zpod jeho ruky, aby ji ochraňoval a z blízkosti srdce, aby ji

miloval“. Matthew Henry pěkně vystihl základní potřeby ženy v manželském vztahu – být milována a ochraňována.

Z toho, že žena byla stvořena jako druhá (1 Tim 2, 13) a byla stvořena z muže a pro muže (1 Kor 11, 8-9), vyplývá její podřízenost. Na druhou stranu ji apoštol Pavel nazývá slávou muže (1 Kor 11, 7, kral. Př.): „*Jestliže muž je hlavou, ona je korunou, korunou svého muže, korunou viditelného stvoření.*“

V Gn 2, 21-25 je ustanoveno manželství muže a ženy jako velmi intimní a nerozlučitelný vztah, smluvní svazek vyjádřený slovy „*stanou se jedním tělem*“. Vztah mezi manžely je nadřazen vztahu kteréhokoliv z nich k vlastním rodičům. Z této jednoty tělesné, duševní a duchovní vyplývá i úkol plodit se a množit se (Gn 1, 28) a tím rozšiřovat „Boží obrazy na zemi“.

Otázky pro snoubence

Četli jsme o Adamovi, Evě a o jejich dokonalém vztahu, který trval do té doby, než poprvé zhřešili. Po hříchu se narušily jejich vztahy k Hospodinu i jejich vzájemný vztah. Jsme-li v Kristu, jsme nová stvoření, což mimo jiné znamená i naději na obnovu vzájemných vztahů. V určitém smyslu se proto můžeme vracet znovu k původnímu modelu. Každý muž má svoji jedinečnou Evu a každá žena má svého jedinečného Adama. Domov, který společně vytváří pro sebe a pro své potomky, je určitou obdobou ráje. Zamysleme se nad některými aplikacemi tohoto biblického modelu do vašeho vztahu. Jak víš, že tvoje partnerka, kterou sis vybral, je pro tebe tou pravou Evou?

- ❖ Jak víš, že tvůj partner, které ho sis vybrala, je pro tebe tím pravým Adamem? (Důležité je, zda vidí svého partnera jako dar od Hospodina nebo jako svoji volbu)
- ❖ Může se stát, za rok, pět či deset let, že přijdou pochybnosti o správnosti tvé volby partnera. Může to být jen krátkodobý, ale i delší zápas. Co budeš dělat? (M. Luther řekl, že člověk nemůže zabránit, aby ptáci létali nad jeho hlavou, ale může jim zabránit, aby si udělali hnízdo na jeho hlavě. Tomu, že přijdou pochybnosti, často nemůžeme zabránit. Záleží na tom, co s nimi uděláme.)
- ❖ Co pro tebe vyplývá z toho, že máš být Adamem pro svou Evu? (vedoucí úloha, která s sebou nese zodpovědnost, lásku, ochranu...)
- ❖ Jak jsi viděl svého otce plnit tuto vůdčí roli v manželství a rodině?
- ❖ Jak tě ovlivnil vzor tvého otce? Co od něj chceš převzít a uplatnit ve své roli manžela co naopak ne?

- ❖ Jak se ti daří vůdčí úlohu naplňovat už nyní ve vašem vztahu? V jaké oblasti se ti to nedaří?
- ❖ Co pro tebe vyplývá z toho, že máš být Evou pro svého Adama? (podřízenost, úcta, pomoc...)
- ❖ Jak jsi viděla svoji matku v roli ženy, která je pomocí svému muži?
- ❖ Jak tě vzor tvé matky ovlivňuje? Co od ní chceš převzít a uplatnit ve své roli manželky, co naopak ne?
- ❖ Jak se ti daří tuto úlohu ženy naplňovat už nyní ve vašem vztahu? Kde se ti to nedaří?

Domácí úkoly

Napište každý zvlášť deset charakteristik svého partnera, které se vám líbí.

Vyberte každý jeden verš či jeden oddíl z Písma pro svého partnera, který byste si přáli, aby váš partner zabudoval do svého života.

Pracujte každý sám. Na začátku příštího setkání si navzájem sdělíte, na co jste přišli.

Doporučená četba

Wheat, Ed: *Jde to vůbec?* 2. – 3. kapitola

Crabb, Larry: *Muž a žena*; 9. a 12. kapitola

Manželství; Cvičebnice BEE, 1. část

2. setkání. Rodinné „dědictví“

„Proto opustí muž svého otce i matku ....“ Gn 2, 24

- ❖ Co podle vás znamená opustit otce a matku? Jaké to pro vás bude je opustit?

Rodina – lidský pohled a Boží svrchované rozhodnutí

Pán Ježíš a jeho rodiče Josef a Marie. Porovnejme Boží svrchované rozhodnutí s lidským pohledem. Většina z nás nepochybuje o tom, že Bůh poslal svého syna Ježíše do té nejlepší rodiny, jakou mohl vybrat. Nechci zde zpochybňovat Boží rozhodnutí ani rozebírat otázku dokonalosti či nedokonalosti Marie a Josefa. Jde mi v tuto chvíli o lidský pohled na Boží rozhodnutí. Bůh se rozhodl poslat svého Syna na zem, ne do rodiny velekněze, prostředníka

mezi Bohem a lidmi, odborníka na Boží záležitosti, ale do rodiny obyčejného tesaře. Bůh neposlal Ježíše do Jeruzaléma, co nejbližší chrámu, aby Ježíš mohl být každý den v domě svého Otce. Místo toho žil Ježíš do svých třiceti let v Nazaretu a do chrámu pravděpodobně přicházel pouze třikrát do roka. Bůh neposlal Ježíše ani do duchovně čistého prostředí, ale do města, jehož obyvateli pravověrní Židé pohrdali (J 1, 46). Navíc rodina Pána Ježíše prošla některými tvrdými životními zkouškami (porod ve chlévě, útěk před Herodem do Egypta, život v exilu, hledání dvanáctiletého ztraceného Ježíše). Pán Bůh neposlal svého Syna do dokonalé rodiny ani do dokonalého prostředí a neochránil ho od bolesti a zranění. Dokonce Ho zavrhl v nejhorší chvíli, když visel na kříži za hřích všech lidí.

Každého z nás Pán Bůh ze svého svrchovaného rozhodnutí postavil do nějaké rodiny. Žádná rodina není ideální ani dokonalá, protože všichni jsme hříšní a tento hřích se přenáší z jedné generace na druhou. Pro mnohé, zvláště pro ty, kteří pochází z nevěřících rodin, není jednoduché přijmout svoje rodiče a rodinu z Boží ruky, protože vidí hřích, cítí bolest a zranění. My nejsme odpovědní za hřích svých rodičů, ale kvůli jejich hříchu jsme byli vychováni a vyučováni způsoby, které více či méně nebyly zdravé. Zapřením a přikrytím těchto hříchů se od nich neoddělíme a tak mohou dále ovlivňovat nás i naše děti. Hospodin nás vyzývá, abychom pojmenovali a vyznali hříchy svoje a zástupně i hříchy svých rodičů ři prarodičů (Lv 26, 40).

V Ex 20, 3-6 se Hospodin představuje jako žárlivě milující, který stíhá vinu otců na synech do třetího a čtvrtého pokolení těch, kteří ho nenávidí, ale prokazuje milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří ho milují a jeho přikázání zachovávají.

V Joz 24, 14-15,23 vyzývá Jozue lid k odstranění božstev, kterým sloužili jejich otcové.

Otázky pro snoubence

- ❖ Kdo nebo co je nebo bylo bohem pro tvoje rodiče (Hospodin, peníze, kariéra, děti, rodina)?
- ❖ Je nějaká vina, hřích, který se vyskytl nebo se opakuje ve vaší širší rodině a který je potřeba vyznat (alkohol, smilstvo, manželská nevěra, fyzické, emoční či sexuální zneužívání, sebevražda, ohrožování života, potrat, vzteklost, podvádění, kritizování, ponižování a podobně)?
- ❖ Jaké neseš důsledky tohoto hříchu ty sám?
- ❖ V Řím 8, 15-17 apoštol Pavel píše o našem dědictví od Hospodina. Co to pro tebe znamená ve srovnání s tvým pozemským synovstvím a dědictvím?

- ❖ Je nějaké požehnání, které vidíš ve své rodině, za které můžeš Pánu Bohu děkovat?
- ❖ Můžeš přijmout svoji rodinu, ať byla jakákoliv, z Božích rukou na základě Job 2, 10 a Řím 8, 28?
- ❖ Máš nevyřešený vztah s někým ze své rodiny? Co s tím můžeš udělat na základě Řím 12, 17-18? Nevyřešené vztahy z minulosti mohou mít dříve či později negativní vliv na váš současný vzájemný vztah, a proto je dobře se pokusit dát je do pořádku.

Reflexe na domácí přípravu

Norman Wright v knize *Navždy tátovo děvče* v 8. a 9. kapitole charakterizuje funkční a dysfunkční rodiny a uvádí seznam rolí, které často zastávají členové dysfunkčních rodin.

- ❖ Jaké rysy funkční rodiny jste viděli ve svých rodinách?
- ❖ Které rysy dysfunkční rodiny a v jaké míře se vyskytovaly ve vaší rodině?
- ❖ K jaké roli inklinovali či ji zastávali jednotliví členové vaší rodiny?
- ❖ Ke které roli inklinuje každý z vás?

Doporučená četba

Wright, Norman, H.: *Navždy tátovo děvče*, 8. kapitola

Cloud, Henry – Townsend, John: *prosím tě, mami....*

Smedes, Lewis B.: *Odpusť a zapomeň*

3. setkání. Komunikace a způsoby řešení konfliktů

„Hospodine, postav stráž k mým ústům, přede dveře mých rtů hlídku, nedej, aby se mé srdce přiklonilo ke zlu, ať se nedopustím svévolnosti.“ Ž 141, 3-4

Komunikace a postoje

Komunikace prostupuje všechny oblasti vztahu, je jejích základem a zprostředkovatelem. Komunikace mezi partnery není jen to, co si řeknou slovy. Odborníci na komunikaci odhadují, že 8% veškeré komunikace je verbální, 35% komunikace je emoční, 55% je jazyk těla a 2% jsou intuitivní (Artur 1988, str. 52).

Ať chceme či nechceme, ať si to uvědomujeme či ne, způsob naší komunikace prozrazuje naše postoje – úctu či neúctu k sobě samotným a k partnerovi, se kterým mluvíme.

V Gn 2, 23 máme zapsanou jedinou řeč Adama před pádem – nadšenou básnickou oslavu ženy, kterou mu Hospodin přivedl. Adamova řeč prozrazuje postoje – sebezpřijetí a úctu k sobě samému, bezvýhradné přijetí ženy z Božích rukou, úctu k ní a vděčnost Hospodinu za ní. Po pádu Adam s Evou pocítili stud a snaha ukrýt se se projevuje i ve způsobu jejich komunikace s Bohem. Jejich řeč je poznamenána hříchem, obviňováním, výčitkami, svalováním viny na druhého i na Pána Boha. Vyjadřují postoje neúcty k sobě samému, k druhému i k Pánu Bohu (Gn 3, 12-13).

Na základě toho, kým jsme v Kristu Ježíši, můžeme přijímat sami sebe, mít úctu k sobě samým a přijímat druhé tak, jak Kristus přijímá nás. Z tohoto postoje pak vyplývá i způsob naší komunikace s druhými lidmi. S obnovou naší mysli jde ruku v ruce i obnova jazyka, po uzdravení vnitřních zranění může následovat i uzdravení naší komunikace.

Reflexe na domácí přípravu

Má-li komunikace sloužit k vzájemnému budování, je nezbytné, aby se řídila podle dobrých a konstruktivních pravidel. Na toto setkání jste si měli společně probrat charakteristiky komunikace podle Písma.

- ❖ Začněme sepisovat pravidla vaší komunikace na základě toho, co vás oslovilo.

Několik dalších návrhů pro zařazení do pravidel:

1. Mluvit za sebe, v první osobě jednotného čísla. („Zdá se mi, že se ti nelíbí, co jsem řekla.“)
2. Nesmí se mluvit za druhého, ve 2. osobě jednotného čísla. („Ty ses naštvál.“)
3. Nesmí se mluvit neurčitě za nikoho či za všechny. („Tady člověk nemůže nic říct, aby ses hned nenaštvál.“ „Nikdo mě tu nenechá ani říct můj vlastní názor.“)
4. Je dobře nezobecňovat („Jako vždycky jsem já ta špatná, která ti ubližuje.“), ale mluvit o tom, co se právě děje. („Všimla jsem si, že ses zamračil a chtěla bych vědět, co se stalo.“)
5. Učte se vyjadřovat nejen fakta a informace, ale také své city a pocity, svá přání a očekávání.

6. Když jeden mluví, druhý mu naslouchá. Pomocí může být nějaký předmět, který drží právě mluvící partner v ruce. Když má pocit, že vyjádřil všechno, co chtěl, předá předmět partnerovi, tím se vzdá mluvení a začne naslouchat.
7. Naslouchat neznamená jen poslouchat slova, myslet si svoje a čekat, až druhý skončí a budu mít příležitost mluvit. Pozorné naslouchání znamená odložit dočasně své zájmy, své soudy, svá hodnocení, obviňování a snahu skákat do řeči. Znamená to podřídit se vedení druhého, i když nesouhlasím s tím, co říká. Podobně jako Pán Ježíš sám sebe zmařil, vyprázdnil sám sebe, vzal na sebe způsob služebníka (Fp 2, 28), máme i my pokládat svůj život za druhé (1 J 3, 16). Když pozorně naslouchám druhému a dávám stranou své vlastní zájmy, je to, jako kdybych pokládala svůj život za druhého.
8. Když nasloucháte, nesnažte se řešit problém toho druhého ani mu dávat rady. Pomozte jemu samotnému vyznat se v dané situaci tím, že mu dáváte prostor pro vyjádření.
9. Pokud to jde, udržujte při rozhovoru oční kontakt.

Až si sepišete svá pravidla komunikace, vylepte si je na viditelné místo a s Boží pomocí se snažte podle nich řídit.

Způsoby řešení konfliktů a nedorozumění

Předem je třeba zdůraznit, že konflikty samy o sobě nejsou špatné. Problematické jsou často způsoby řešení či neřešení konfliktů. Konflikt je určitou krizí ve vztahu, kterou většinou chápeme pouze negativně. Slovo označující krizi je v čínském obrázkovém písmu vyjádřeno dvěma znaky. Jeden znak označuje nebezpečí a druhý výzvu. Konflikty jsou nejenom hrozbou vztahu, ale mohou být výzvou k tomu, abychom pátrali po zdroji, důvodu, kořenu, který je často ukryt hluboko pod povrchem. Při tomto hledání můžeme poznávat sami sebe, jeden druhého a výsledkem může být upevnění vztahu. Zásadou je neutíkat před konfliktem ani před jeho řešením, ale ptát se sám sebe: „Pane, co mi chceš říci, co mě chceš v této situaci naučit?“ (Ž 139, 23-24)

Hněv sám o sobě také není špatný, vždyť i Hospodin se hněvá. Apoštol Pavel nás vyzývá ne k tomu, abychom se nehněvali, ale abychom nehřešili, když se hněváme (Ef 4, 26).

P. Miller (Miller 2000, str. 82-84) uvádí pět způsobů řešení konfliktů:

1. **Vyhýbání se konfliktům.** V tomto případě se předstírá, že žádné konflikty nejsou, že je vše v pořádku. O problému, který by mohl být zdrojem konfliktu, se nemluví a prostě se ignoruje. Partneři doufají, že se to samo nějak vyřeší. Krátkodobě to může fungovat, dlouhodobě ne. V Písmu byl takovým párem Izák s Rebekou, kteří včas neřešili rozdělení ve své rodině (Gn 25, 28-34, 27).
2. **Přesvědčování, nátlak.** Jeden partner se snaží přesvědčit druhého tak dlouho a tak silnými argumenty, že druhý nakonec ustoupí a přizpůsobí se. Tento způsob řešení konfliktů může být účinný, ale často zanechává negativní pocity mezi partnery. Někdy může způsob přesvědčování přerůst do destruktivního boje. Jestliže pak jeden kapituluje, zůstává v něm vztek a hořkost, má jedovaté poznámky a často se stáhne. Konflikt pak pokračuje nějakou formou pod povrchem vzájemného vztahu. Přestože se daný problém vyřešil, způsob řešení je hrozbou pro vzájemný vztah. I když se může stát, že jeden zvítězil a druhý prohrál, ve skutečnosti prohráli oba. Sára přesvědčila Abrahama, aby vešel k Hagarě (Gn 16, 1-6), obdobně přesvědčovala Ráchel Jákoba (Gn 30, 1-5).
3. **Plutí.** Partneři o problému mluví, snaží se najít řešení, ale nikdy to nedotáhnou do konce a nečiní potřebná rozhodnutí. Mluví se, ale nic se nedělá, nikdo na sebe nevezme zodpovědnost za konečnou akci. Žije se s nevyřešenými problémy. Takto se nechopil své zodpovědnosti David, když Amnón zneuctil Tamar (2 S 13).
4. **Kompromis.** Dosažení určitého řešení na základě jakéhosi obchodu. Každý něco obětuje a každý něco získá. Nikdo není úplně spokojený, není to podle jeho představ, ale lepší něco nežli nic. Takto to může mezi partnery fungovat dlouhá léta. Většinou v nich zůstává jakási hořkost a pocit bezmocnosti. Stal Jákoba a Ezau (Gn 25, 29-34).
5. **Spolupráce.** Zde oba hledají takové řešení a tak dlouho, dokud nejsou oba plně spokojeni. Každý sám se nejprve snaží porozumět tomu, o co mu v daném konfliktu jde, a potom oba spolupracují na řešení přijatelném pro oba. Najít takové řešení není většinou jednoduché a vyžaduje to hodně času a energie. Dospějí-li však oba k uspokojivému řešení, má to velmi významný vliv na posílení jejich vzájemného vztahu.

Otázky pro snoubence

- ❖ Jaký způsob řešení konfliktů užívali vaši rodiče?
- ❖ Jak vás jejich způsob řešení ovlivnil?

- ❖ Máte nějaké nevyřešené konflikty s rodiči či jinými členy rodiny? Co s nimi můžete udělat?
- ❖ Který ze způsobů řešení konfliktů užívá každý z vás nejčastěji?
- ❖ Už jste spolu řešili nějaké nedorozumění, nesouhlas či konflikt? Jaký způsob řešení jste užili?
- ❖ K pravidlům pro komunikaci si přidejte pravidla pro řešení konfliktů.

Doporučená četba

Křivohlavý, Jaro: *Povídej, naslouchám*

Crab, Larry: *Manželství je vztah*, 4. kapitola

Manželství, Část II: Komunikace, BEE International

Sande, Ken: *Cestou usmíření, Průvodce řešení osobních konfliktů*

Parson, Rob: *Milovat proti všem předpokladům*

Dobson, James: *Láska musí být neústupná*

4. setkání. Přátelství a společný duchovní život

„*Jak jsi krásná, přítelkyně moje... Učarovala jsi mi sestru má, nevěsto...*“ Pís 4, 7 a 9

V Písni písní milý oslovuje svou milou třemi různými způsoby: sestru má, nevěsto, přítelkyně moje. Krásně tak vyjadřuje tři oblasti, které se prolínají v každém vztahu – oblast duchovní, emoční s fyzickou a duševní či přátelskou. Podívejme se na každou z nich.

Přátelství

V Novém zákoně se pro tento druh lásky užívá pojem „fileó“. Mnozí manželští poradci vidí přátelství jako základ pro šťastná manželství. J. Gottman, který pracuje na dlouholetém výzkumu manželských párů, definuje přátelství mezi partnery jako „vzájemný respekt a potěšení ze společnosti druhého. Tyto páry se znají intimně, vědí, co se jejich partneru líbí a nelíbí, znají své slabosti i přednosti, svá přání a sny. Mají jeden k druhému úctu a prokazují si laskavosti v maličkostech.“ (Gottman 1999, str. 20).

Alan Loy McGinnis ve své knize *The Friendship Factor* uvádí, že bez ohledu na vzdělání, inteligenci či zdraví mají někteří lidé v sobě cosi, pro co je druzí respektují a

obdivují. Toto „cosi“ nazývá faktorem přátelství. Studium tohoto faktoru došel k pěti pravidlům pro prohloubení přátelství (McGinnis 1979, str. 20 – 60):

1. Dejte prioritu svému přátelství, věnujte čas na jeho budování. Staré přísloví praví, že Bůh nám dal věci, abychom je užívali a lidi, abychom se z nich radovali. Pán Ježíš budoval vztah přátelství se svými učedníky navzdory únavě, tlaku a požadavkům zástupů. Chodil s nimi, lámal s nimi chléb, modlil se, vyučoval.

2. Buďte otevření a transparentní. Pán Ježíš byl otevřený k učedníkům i když mu často nerozuměli. „*Nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého otce*“ (J 15, 15). Apoštol Jakub nás vyzývá k tomu, abychom vyznávali hříchy jeden druhému a modlili se jeden za druhého, abychom byli uzdraveni (Jk 5, 16). I když tomu nejsme schopni plně porozumět, odhalení stinných stránek sebe sama a vynesení je na světlo vede k vnitřnímu uzdravení.

3. Mluvte o svých citech. Pán Ježíš dával najevo své city a mluvil o nich. Různými způsoby vyjadřoval svým učedníkům, jak mu na nich záleží. Oslovoval i pocity svých učedníků. Mnohé vztahy trpí kvůli strachu, studu či ignoraci mluvit o citech. Zvláště pro muže je to často problém. Jeden muž oznámil ženě krátce po svatbě: „Miláčku, já ti teď říkám, že tě miluji. Kdyby se na tom něco změnilo, dám ti vědět.“ Jaro Křivohlavý nabádá muže, aby řekli své ženě třicetkrát za den různými způsoby, že ji mají rádi. Jinak neplní své manželské povinnosti.

Ve zdravém vztahu je dovoleno a nutno vyjadřovat i negativní city jednoho vůči druhému, ale podle pravidel komunikace.

4. Naučte se projevovat lásku. *Láska je něco co děláš* je titul jedné knihy Fredericka Speakmana. Emoce jsou jako příliv a odliv. Ale i ve chvílích odlivu emocí mohou být vztahy budovány skrze malé projevy lásky, které činí každý vztah jedinečným, skrze rituály a dary. Rituály jsou jakýmsi cementem lásky. Patří mezi ně ranní a večerní polibky, obětí na přivítání a rozloučení, mávání z okna, společná jídla, oslavy narozenin, výročí, svátků, večerní procházky, společné modlitby a mnoho dalších. McGinnis píše o muži, který za ním přišel s tím, že jeho 18 let trvající manželství končí. Na otázku, podle čeho to poznal, muž odpověděl: „Podle toho, že mi žena přestala dávat pastu na zubní kartáček. Když jsme se vzali, kdokoliv vstal první, dal druhému pastu na kartáček a nechal ho připravený na umyvadle. Někdy během let jsme to přestali dělat a od té doby náš vztah šel z kopce.“

Gary Chapman ve své knize *Pět jazyků lásky* píše o pěti základních způsobech, jak si vyjadřovat lásku: slova ujištění, pozornost, přijímání darů, skutky služby a fyzický

kontakt. Podle něho má každý z nás jeden primární jazyk lásky, kterým lásku vyjadřujeme, ale i přijímáme. Je důležité rozpoznat jazyk našeho partnera, abychom mu mohli vyjadřovat lásku tak, aby tomu rozuměl.

5. Vytvořte prostor ve svém vztahu. „Nejlepší přátelství a manželství dávají prostor pro dvě protikladné touhy. Pro touhu po intimitě a pro touhu po svobodě. My všichni potřebujeme prostor pro dýchání. Když se vztahy náhle rozpadnou, je to často proto, že jeden partner manipuloval druhým nebo ho kontroloval.“ (McGinnis 1979, str. 60)

Otázky pro snoubence

- ❖ Máte každý z vás opravdového přítele či přítelkyni? Jaký je váš vztah? Jak ho ovlivňuje vztah s vaším partnerem?
- ❖ Jak to bylo ve vaší rodině se vzájemnou otevřeností?
- ❖ Nakolik jste otevření jeden vůči druhému ve vašem vztahu?
- ❖ Jakým způsobem se vyjadřovaly city ve vaší rodině?
- ❖ Jak si je vyjadřujete navzájem?
- ❖ Jaké rituály jste pozorovali ve svých rodinách?
- ❖ Jaké rituály již máte ve vašem vztahu? Jaké byste si přáli mít?
- ❖ Jak to bylo s kontrolováním a manipulací ve vaší rodině? Jak vás to ovlivnilo?
- ❖ Měli jste některý z vás tendence k ovládnutí či manipulování v předchozích přátelských vztazích?
- ❖ Co v každém z vás vzbuzuje pocit, že jste milováni? Odpověď na tuto otázku většinou není tak jednoduchá, jak se může zdát na první pohled. Může vám pomoci knížka Garyho Chapmana „*Pět jazyků lásky*“. Je něco, čeho se ve vašem vztahu bojíte?
- ❖ Máte nějaké obavy ze společné budoucnosti? Jaké?

Společný duchovní život

Jestliže jsou moje vnitřní potřeby naplňovány ve vztahu s Pánem Ježíšem, mohu svého partnera milovat láskou „agapé“, bezpodmínečnou, nesobeckou láskou, která má schopnost neustále dávat, aniž by očekávala něco zpět. Je to láska, kterou Bůh miluje lidstvo, láska, kterou se Kristus obětoval za naše hříchy. Tato láska je otázkou vůle, rozhodnutí a je

nezávislá na citech. Je to láska, která jediná může překlenout všechny nesnáze, tragédie a ztráty, které mohou přijít. Proto nezbytným předpokladem pro budování duchovní intimity je osobní vztah každého partnera k Pánu Ježíši, který jediný může naplnit jeho základní vnitřní potřeby.

Otázky pro snoubence

- ❖ Jaký je vztah každého z vás k Pánu Ježíši a jakým způsobem tento vztah budujete?
- ❖ Co nejvíce oceňujete na duchovním životě tvého budoucího partnera?
- ❖ Jak konkrétně budujete duchovní intimitu? (společné čtení Bible, modlitby)
- ❖ Jakým způsobem společně čtete Bibli? Jak často? Jak dlouho?
- ❖ Kdo iniciuje společné čtení, kdo ho vede?
- ❖ Jaký rituál byste chtěli vytvořit v této oblasti?
- ❖ Do jaké církve budete chodit?
- ❖ Jak se zapojujete v církevních aktivitách?
- ❖ Vzpomeneš si na někoho, kdo tě miloval láskou agapé? Podle čeho jsi to poznal?
- ❖ Podle čeho bys poznal, že tě tvůj partner miluje láskou agapé?
- ❖ Jak konkrétně, třeba v maličkostech, chceš začít milovat svého partnera láskou agapé?

Doporučená četba

Crabb, Larry: *Manželství je vztah*, 2. kapitola

Wheat, Ed: *Jde to vůbec?* 5., 9. a 10 kapitola

Chapman, Gary: *Pět jazyků lásky*

5. setkání. Emoční a tělesná intimita

„Jezte, přátelé, a pijte, opájejte se laskáním...“ Pís 5, 1

Tělesná intimita zahrnuje širokou škálu vzájemné tělesné interakce od doteků, držení se za ruce, kolem ramen, přes objímání, polibky až po petting a sexuální styk. Vzhledem k malému prostoru a závažnosti tématu sexuality se zaměřím pouze na toto téma.

Biblický pohled na sex

Bible se otázce sexu nevyhýbá, naopak je velmi otevřená. Věřím tomu, že nás Pán Bůh stvořil jako sexuální bytosti, „*jako samce a samici*“ se zdůrazněním pohlavnosti (Gn 1, 28). To, jak nás Bůh stvořil bylo dobré.

Podle Gn 2, 24 „*muž přilne ke své ženě a budou ti dva jedno tělo*“ Hebrejská tradice vidí muže jako celek dále nedělitelný, a proto výraz „*budou jedno tělo*“ neznamena jen jednotu fyzickou, ale i duševní a duchovní. Adam s Evou byli nazí a nestyděli se jeden před druhým.

Po pádu se narušil vztah člověka s Bohem i s druhým člověkem (Gn 3, 7-8). První důsledek pádu byl ten, že Adam s Evou poznali, že jsou nazí a začali se stydět. Jejich tělesná, duševní a duchovní jednota byla narušena. Přestali se cítit v bezpečí jeden před druhým a zahalili se. Skryli jeden před druhým nejintimnější oblasti svého těla.

Hospodin jasně vymezil hranice sexuálního spojení manželstvím, ve kterém je sexuální spojení nádherným Božím darem. Příkázání „*Nesemilniš*“ a „*Nepožádáš manželky bližního svého...*“ jsou na ochranu manželského vztahu. Sex mimo manželství byl zneužitím tohoto Božího daru. Zvrhlé sexuální praktiky okolních pohanských národů byly znaky zkaženosti a rozkladu společnosti (Lv 18).

Hospodin přirovnává svůj vztah k Izraeli k manželské smlouvě a nevěrnost Izraele označuje jako smilstvo.

V Novém zákoně jsou na mnoha místech potvrzovány hranice sexuálního spojení manželstvím (1 Kor 6, 12 – 7, 5; Kol 3, 5; 1 Kor 10, 8; Ef 5, 3-5; 1 Tes 4, 3-5).

Apoštol Pavel vyzývá muže, aby milovali své ženy jako Kristus miluje svou církev. Vztah Krista a církve je přirovnáván ke vztahu ženicha a nevěsty. V obou případech se jedná o intimní a výlučný vztah.

V Kristu jsme nová stvoření, což nám umožňuje i v oblasti vztahů mnohem větší a hlubší spojení mezi partnery. Nejde to ale samo a automaticky. Jde o postupné odhalování nahoty (nejen fyzické) jednoho před druhým, které jde ruku v ruce s odkrýváním zranitelnosti. To předpokládá hranice stanovené manželskou smlouvou, bezpečí a přijetí, které vnímám od druhého a které naopak pro něj vytvářím.

Rozdíl mezi biblickým a světským pohledem na sex

Na rozdíl od světského a jednodimenzionálního pojetí sexu je v biblickém pojetí užíván výraz „*poznat*“, který se týká intimního spojení mezi manžely ve všech oblastech života, včetně sexu. Tento rozdíl se dá vyjádřit výrazy „*mít sex*“ a „*milovat se*“, i když ve světě se často

zaměňují. Zvnějšku to může vypadat stejně, ale Pán Ježíš často zdůrazňoval ducha skutku. Nejen to, co se děje navenek, ale i to, co se děje uvnitř, jaké jsou postoje, motivace a záměry člověka. V tomto smyslu „mít sex“ vyjadřuje fyzické spojení, kdežto „milovat se“ vyjadřuje ducha vzájemného sjednocování dvou těl, dvou duší a dvou duchů, jakousi trojdimenzionální jednotu.

Mnoho světských sexuologů vychází z onoho jednodimenzionálního pohledu. Cílem je mít skvělý sex a dosáhnout orgasmu, a to je viděno jako záležitost techniky. Proto jsou partneři nabádáni, aby začali se sexem už před manželstvím, aby poznali, jestli jim to spolu jde. To jsou názory, které vedou k ničení vztahů i osobností.

Kdosi nazval sex lepidlem, které partnery spojí tak, jako když se slepí dva papíry. Bez ochranné manželské smlouvy může snadno dojít k rozchodu. Tak jako po odtržení dvou slepených papírů vždycky zůstanou části jednoho přilepené k druhému, stejně tak dva bývalí partneři už nejsou stejní jako byli dřív. Minulé sexuální vztahy jsou pouty, kterých je potřeba se před Pánem Ježíšem zřeknout, vyznat je jako hřích a prosit za odpuštění a očištění.

Sex jako forma komunikace

Christopher McCluskey vidí sexuální styk jako formu komunikace. Samotný termín „styk“ v obecném významu znamená výměnu informací mezi lidmi, sdílení v rovině verbální a neverbální, styk v rámci celého vztahu. Jestliže si manželé v ostatních oblastech vztahu nevyjadřují lásku, oddanost a jednotu, pak je jejich sexuální styk lží. Toto je jeden z častých důvodů, proč se mnoho žen cítí být zneužitými, nebo prožívají prázdnotu po sexuálním styku se svým mužem. Fyzické vyjádření vydání sebe sama svému partnerovi není v souladu s osamělostí a vzdáleností, která převládá v ostatních oblastech manželství. Bůh nám dal schopnost povědět tělem jak se cítím intimně, hluboce spojena se svým partnerem, jakou mám touhu se mu cele vydat. Je to naplnění onoho „*budou ti dva jedno tělo*“ a užívání si Božího daru (Pís 5, 1).

Postoje k sexu

Při rozhovoru na téma sexuality platí zásada otevřenosti, která jde ruku v ruce s důvěrou a bezpečím. Jestliže některý z vás prožil v této oblasti trauma, se kterým se nemůže sám vypořádat, nebude pro něj jednoduché o tom mluvit otevřeně. V některých případech je dobře vyhledat odbornou pomoc. Sexuální zneužití má za následek překroucení pravdy o sexu jako Božím daru. Tady je potřeba začít od poznání pravdy (J 8, 32) a pokračovat obnovou mysli (Řím 12, 2). Wendy Maltz, terapeut, který pracuje s oběťmi sexuálního zneužívání, srovnává

zdravé postoje k sexu s nezdravými, překroucenými v důsledku zneužití. Některé z rozdílů jsou tyto (Hart, Weber, Taylor 1998, str. 197):

Nezdravé postoje k sexu

Sex je povinností
Sex souvisí se závislostí
Sex je zraňující
Sex je tajný
Sex vyjadřuje zneužití
Sex má užitek jen pro jednoho
Sex je nebezpečný
Sex je vyjádřením moci nad někým
Sex je zlý

Zdravé postoje k sexu

Sex je volba
Sex je přirozený pud
Sex je naplňující, uzdravující
Sex je soukromý
Sex vyjadřuje úctu
Sex je vzájemný
Sex je bezpečný
Sex je zplnomocněním
Sex je dar od Boha

Otázky pro snoubence

- ❖ Jaké poselství v oblasti sexuality jste přijali od svých rodičů?
- ❖ Jak se vytvářel pohled na sex každého z vás?
- ❖ V Řím 6, 13 nás apoštol Pavel vyzývá k tomu, abychom „*nepropůjčovali hříchu svá těla za nástroj nemravnosti*“. Byl někdo z vás sexuálně zneužíván? Sexuální zneužívání může být v široké škále – od nepatřičných doteků a hlazení až po sexuální styk. V takovém případě je dobře vyhledat někoho, komu důvěřujete, sdělit mu, o co šlo, a modlit se za zlomení těchto pout a za to, abyste vaším tělem oslavovali Boha.
- ❖ Měl některý z vás dobrovolně sexuální vztah s někým jiným? Opět vidím potřebu vyznání, prosbu za zlomení těchto pout, odpuštění a odevzdání svého těla Bohu (Řím 12, 1).
- ❖ Jaké jsou vaše postoje k sexu nyní?
- ❖ Když se dva lidé chtějí vzít, touží jeden po druhém i ve fyzické oblasti. Jaké máte pocit z toho, kam až jste v této oblasti vašeho vztahu dospěli? Máte v tom pokoj? „Jestliže partneři přiznají, že spolu spí, doporučuji jim přestat až do svatby, a to ze dvou důvodů: prvním je jasné učení Písma o požehnání sexu pouze v manželství. Druhým je ten, že jejich vztah je potřeba budovat také v jiných oblastech než v této fyzické. Mělo by následovat vyznání hříchu, modlitba a odpuštění.“ (N. Wright 1992, str. 149)

Doporučená četba

Wheat, Ed : *Jde to vůbec?* 6. kapitola

Wheat, Ed a Gaye: *Tajemství milování, o sexu pravdivě a otevřeně*

Crabb, Larry: *Manželství je vztah*, 5. kapitola

Manželství, 10. lekce, BEE International

McDowell, Josh: *Sex, vina a odpuštění*

Parson, Rob: *Milovat proti všem předpokladům*, 8. kapitola

6. setkání. Plány a očekávání

Každý z vás má určitá očekávání od manželství, ta pramení z mnoha zdrojů, jako je model manželství vašich rodičů, společnost, knihy, vaše osobní hodnoty a přání. Je velmi důležité si udělat čas a zjistit, co kdo očekáváte a jestli jsou vaše očekávání reálná. Nenaplněná očekávání mohou postupně vést k zklamání, pocitům, zranění, zlobě, hořkosti a v konečném stadiu k uzavření se do sebe a citovému odcizení (Guerin 1987, str. 134). Královna Míkal zřejmě očekávala, že se David bude chovat důstojně jako král. Když viděla, jak tancuje před Hospodinovou schránou a vyjadřuje nadšení z toho, že se do Jeruzaléma vrací symbol Boží přítomnosti, v srdci jí pohrdla. Ve chvíli, kdy David vcházel do svého domu s požehnáním, Míkal se k němu obrátila s odsouzením. Odsoudila nejen jeho chování, ale i jeho samotného tím, že ho nazvala bláznem. Je možné, že právě v důsledku toho pohrdnutí zůstala bezdětná (2S 6, 16-23).

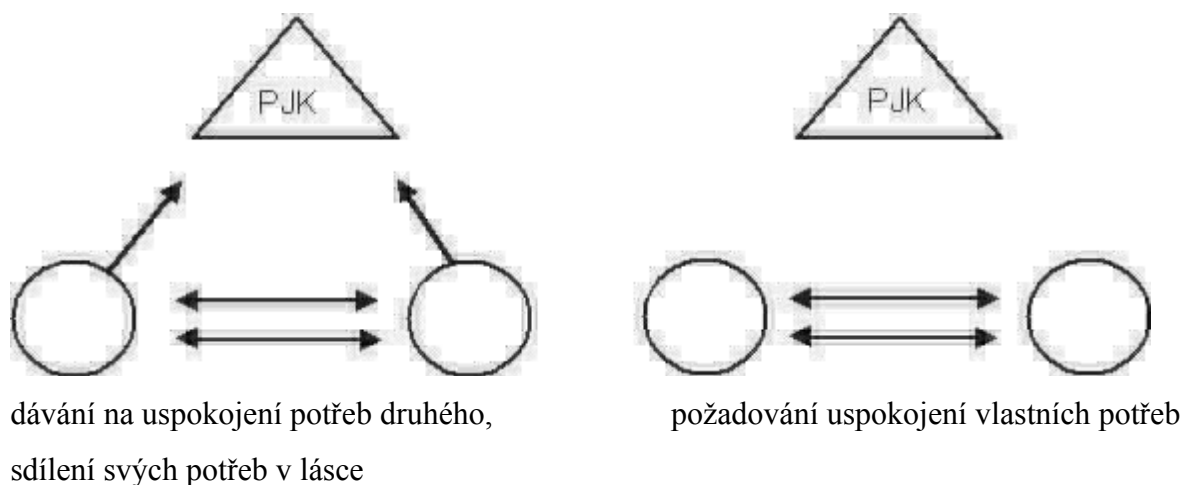
Nemůžete zabránit zklamáním a rozdílným očekáváním, protože jsou součástí každého vztahu a vyplývají z toho, že jste každý jiný. Ale je otázkou volby každého z vás, jestli se necháte ovládnout zklamáním a zraněním a dovolíte, aby zničila vás nebo i váš vztah. Druhou možností je přijmout zklamání i zranění z Božích rukou a hledat, co se z nich můžeme naučit. V každém případě to může být možnost učit se v praxi bezpodmínečné lásce agapé.

Apoštol Jakub v Jk 1, 2-3 píše: „*Pokládejte za velikou radost, moji bratři, když upadnete do rozličných zkoušek. Víte, že přezkoušení vaší víry přináší vytrvalost.*“ Slovo „pokládejte“ znamená vnitřní postoj srdce a mysli k zkouškám a životním okolnostem. Nejde zde o pasivní přijímání, ale o aktivní rozhodnutí. Slovo „zkoušky“ znamená vnější problémy, stres, zklamání, starosti a těžkosti. Jsou to situace, které jsme nijak nezavinili a nejsou způsobeny naším hříchem. Prostě přicházejí. Slovo „vytrvalost“ nebo v kraličtině „trpělivost“ znamená zůstat pevný i pod tlakem okolností spíše než se snažit uniknout. (Wright 1978)

Zkoušky, zklamání, stres a starosti budou přicházet a budou vás nutit, abyste změnili a přizpůsobili jim svůj vzájemný tanec. Dokonce i v pozitivních změnách, jako je svatba či narození dítěte, můžete vnímat prvek stresu a ohrožení, který vyplývá z nutnosti adaptace, přizpůsobení. Učte se přijímat takové situace od Pána Ježíše a obracet se k tomu, „*který působením své moci mezi námi může učinit neskonale víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit*“ (Ef 3, 20). Jedině na tomto základě můžete budovat zdravý vztah (obr. 1)

zdravý vztah – partneři očekávají naplnění
Svých potřeb především u Hospodina

nezdravý vztah – partneři očekávají
naplnění potřeb především u partnera

Obr. 12. Zdravý a nezdravý vztah z hlediska očekávání

Reflexe na domácí přípravu

Měli jste za úkol napsat seznamy svých očekávání od partnera.

- ❖ Jak se každému z vás pracovalo nad samostatnou částí?
- ❖ Jak se vám četlo to, co od vás váš partner očekává?
- ❖ Co jste se dozvěděli nového či překvapivého?

- ❖ Vyskytla se nějaká N – očekávání jednoho, která druhý nemůže naplnit?
- ❖ Vyskytla se nějaká T – očekávání, která bude těžké naplnit?
- ❖ Jak probíhala diskuse mezi vámi?
- ❖ Jaký z tohoto úkolu máte pocit?

K otázce stanovení cílů

- ❖ Jak se vám pracovalo nad tímto úkolem?
- ❖ Které dva cíle jste vybrali a jak jich chcete dosáhnout?
- ❖ Kdo vedl diskusi?

Poznámka: Vzhledem k tomu, že přípravy na manželství většinou probíhají souběžně s přípravami na svatbu a vypracování domácích příprav na téma očekávání a plánů je časově dost náročné, stává se, že snoubenci nestihnou přípravy dokončit. V takových případech jim je nechávám udělat po svatbě. Při setkání s nimi probírám „zkrácenou verzi“ jejich úkolu.

Zkrácená verze domácích příprav snoubenců:

- ❖ Projděme si váš budoucí společný všední den (dejme tomu za tři měsíce) krok za krokem od rána do večera. Které maličkosti byste chtěli, aby se staly součástí denního rituálu i pro vašeho partnera? (Na příklad: muž od ženy očekává, že s ním ráno vstane, políbí ho, připraví mu snídani, bude mu mávat z okna, když on bude odcházet do práce....)
- ❖ Jak budete hospodařit s financemi? (např. muž očekává, že se s ním žena bude radit o každém nákupu věci dražší než 500 Kč, žena očekává, že muž povede hospodaření)
- ❖ Jak se podělíte se starostmi o domácnost? (např. žena očekává pomoc muže s utíráním nádobí, s velkým úklidem)
- ❖ Jakou pomoc od partnera očekáváte ve vztahu k rodičům – vlastním i partnerovým? (žena očekává, že muž bude vždy stát na její straně při jednání s jeho rodiči)
- ❖ Dejme tomu, že se setkáme za rok a budeme mluvit o tom, jak se máte, jaký ten rok pro vás byl, co se za rok změnilo? O čem si myslíte, že budeme mluvit?

Doporučená literatura:

Smalley, Gary: *Kdyby jen muž věděl....co žena prožívá*

Eldredge, John: *Pozor, srdce muže!*

Parson, Rob: *Milovat proti všem předpokladům*

IV. Poznámka na závěr:

Mnozí manželští poradci zvou snoubence ještě na jedno setkání, asi tak půl roku po svatbě. Toto setkání slouží k jakési rekapitulaci toho, co bylo probíráno během předmanželského poradenství. Jestliže vedoucí pár a snoubenci chodí do jednoho sboru, vidím velikou výhodu v tom, že se vztah, navázaný během setkání, může dále rozvíjet a prohlubovat. Mnohé problémy, zvláště ve vztazích s rodiči, se během předmanželského poradenství jen otevrou a pojmenují, ale jejich řešení vyžaduje mnohem více času než několik týdnů. Je proto dobře stát novomanželům i nadále po boku, laskavě je povzbuzovat a modlit se za ně.

V. Materiál pro snoubence

Váš vztah se dá přirovnat k tanci, který jste pomalu začali tančit ve chvíli, kdy jste spolu začali chodit. Jako u každého tance jsou první krůčky nejisté, bázlivé a váhavé. Postupně nabývají jistoty a váš tanec se stává jistějším a jeho struktura zřetelnější.

V partnerství, stejně jako při tanci, jsou muž a žena dva rovnocenní partneři, z nichž muž je ten, který má vést ženu. Muž a žena vytváří svůj společný tanec, přičemž se jejich představy o podobě tance liší do té míry, nakolik se liší modely tance, které si nesou ze svých rodin. Jednou vytvořený tanec se stává velmi rezistentní vůči změně, takže je-li od počátku dobře tancován, je naděje, že tomu tak bude i nadále. Jestliže ale od počátku dochází ke „šlapání na nohy“, lze to zpočátku přejít smíchem či mlčením, dlouhodobě se však tyto fauly mohou stát zárodky vážných problémů. Těžko se lze neustále přemáhat, když mi partner postě, potisící, vždy při stejném taktu, šlápne na stejný palec u nohy.

Smysl předmanželského poradenství vidím v pomoci vám při vytváření vašeho jedinečného a originálního tance, který je podle Božích principů a jehož hlavním choreografem je Hospodin. K tomuto cíli mohou pomoci setkání s vedoucím párem, ale

hlavní zodpovědnost při vytváření vašeho společného tance je na vás samotných. Závísí na vašem rozhodnutí, kolik úsilí a času jste ochotni věnovat vytváření svého tance. Otázky, přípravy, domácí úkoly a témata pro studium Písma nejsou psány proto, aby se splnila a odevzdala, ale především, aby vám posloužila v těchto oblastech:

- k budování vašeho vztahu na biblickém základě
- k rozšíření vaší vzájemné komunikace o témata, která nejsou často lehká a příjemná, ale jsou důležitá k vzájemnému poznání
- k stanovení určitých pravidel vašeho vztahu

materiál je rozdělen podle jednotlivých setkání s vedoucím párem, na která přímo navazuje a kombinují se v něm tyto úkoly:

Otázky za setkání – slouží k rekapitulaci tématu, které bylo probíráno při setkáních s vedoucím párem. Po setkání s vedoucím párem se k nim vraťte, projděte si ještě jednou ty otázky, které byly probírány a vypracujte společně ty, které probírány nebyly. Některé otázky pro vás budou jednoduché, některé budou vyžadovat čas na přemýšlení, modlitby, hledání, možná i vyznávání hříchů a odpuštění.

Domácí přípravy – na druhé, třetí a šesté setkání s vedoucím párem se připravte předem podle příslušných pokynů.

Domácí úkoly – z prvního, druhého, třetího a pátého setkání dostanete domácí úkoly, které vypracujete podle pokynů a přinesete na setkání s vedoucím párem.

Témata pro společné studium Písma – jsou koncipována pro praktické budování vašeho vztahu v duchovní oblasti a pro budování vašeho vztahu na biblickém základě.

Doporučená literatura – není nutné číst všechnu doporučenou literaturu, ale je jeden titul, který budete potřebovat pro vypracování příprav na druhé setkání:

Wright, Norman, H: *Navždy tátovo děvče*.

Ostatní tituly jsou nabídkou pro vaše společné čtení a tím i budování vzájemného vztahu.

VI. 1. setkání. Biblický základ manželství

Otázky ze setkání

Četli jsme o Adamovi a Evě a o jejich dokonalém vztahu, který trval do té doby, než poprvé zhřešili. Po hříchu se narušily jejich vztahy k Hospodinu i jejich vzájemný vztah. Jsme-li v Kristu, jsme nová stvoření, což mimo jiné znamená i naději na obnovu vzájemných

vztahů. V určitém smyslu se proto můžeme vracet znovu k původnímu modelu. Každý muž má svoji jedinečnou Evu a každá má svého jedinečného Adama. Domov, který společně vytváří pro sebe a pro své potomky, je určitou obdobou ráje. Zamysleme se nad některými aplikacemi tohoto biblického modelu do vašeho vztahu.

- ❖ Jak víš, že tvoje partnerka, kterou sis vybral, je pro tebe tou pravou Evou?
- ❖ Jak víš, že tvůj partner, kterého sis vybrala, je pro tebe tím pravým Adamem?
- ❖ Může se stát, za rok, pět či deset let, že přijdou pochybnosti o tom, zdali byla tvoje volba partnera správná. Může to být jen krátkodobý, ale i delší zápas. Co budeš dělat?
- ❖ Co pro tebe vyplývá z toho, že máš být Adamem pro svou Evu?
- ❖ Jak jsi viděl svého otce plnit tuto vůdčí roli v manželství a rodině?
- ❖ Jak tě ovlivnil vzor tvého otce? Co od něj chceš převzít a uplatnit ve své roli manžela, co naopak ne?
- ❖ Jak se ti daří naplňovat vůdčí úlohu už nyní ve vašem vztahu? V jaké oblasti se ti to nedaří?
- ❖ Co pro tebe vyplývá z toho, že máš být Evou pro svého Adama?
- ❖ Jak jsi viděla svoji matku v roli ženy, která je pomocí svému muži?
- ❖ Jak tě vzor tvé matky ovlivňuje? Co od ní chceš převzít a uplatnit ve své roli manželky, co naopak ne?
- ❖ Jak se ti daří naplňovat tuto úlohu ženy už nyní ve vašem vztahu? Kde se ti to nedaří?

Domácí úkoly

Napište každý zvlášť deset charakteristik svého partnera, které se vám líbí.

Vyberte každý jeden verš či jeden oddíl z Písma pro svého partnera, který byste si přáli, aby váš partner zabudoval do svého života.

Pracujte každý sám a výsledky si neříkejte až do našeho příštího setkání.

Téma na společné studium Písma

Přečtěte si následující texty o vztahu muže a ženy. Zaměřte se každý na to, co se týká vaší role ve vztahu: Gn 1-3; Ef 5, 21-33; 1 Pt 3, 1-7; 1 Kor 11, 3-12; 1 Tim 2, 9-15; Kol 3, 18-19; Tit 2, 3-5.

Doporučená četba

Wheat, Ed: *Jde to vůbec?* 2. – 3. kapitola

Crabb, Larry: *Muž a žena*, 9., 12. kapitola

Manželství, 1. – 2. lekce BEE International

2. setkání. Rodinné „dědictví“

Domácí přípravy na 2. setkání

Norman Wright v knize *Navždy tátovo děvče* v osmé kapitole uvádí podrobné charakteristiky funkčních a dysfunkčních rodin. V následné kapitole se zabývá rolemi v dysfunkčních rodinách.

- ❖ Projděte spolu rysy funkční rodiny a ohodnoťte každý svoji rodinu podle návodu N. Wrighta.
- ❖ Přečtěte si společně rysy dysfunkční rodiny. Které z nich a v jaké míře se vyskytovaly ve vaší rodině?
- ❖ Projděte společně role v dysfunkčních rodinách a pokuste se odhadnout, k jaké roli inklinovali či ji zastávali jednotliví členové vaší rodiny.
- ❖ Ke které roli inklinuje každý z vás?

Otázky ze setkání

V Ex 20, 3-6 se Hospodin představuje jako žárlivě milující, který stíhá vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří ho nenávidí, ale prokazuje milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří ho milují a jeho přikázání zachovávají.

V Joz 24, 14-15, 23 vyzývá Jozue lid k odstranění božstev, kterým sloužili jejich otcové.

- ❖ Kdo nebo co je nebo bylo bohem pro tvoje rodiče (Hospodin, peníze, kariéra, děti, rodina)?
- ❖ Je nějaká vina, hřích, který se vyskytl nebo se opakuje ve vaší širší rodině a který je potřeba vyznat (alkohol, smilstvo, manželská nevěra, fyzické, emoční či sexuální zneužívání, sebevražda, ohrožování života, potrat, vzteklost, podvádění, kritizování, ponižování a podobně)?
- ❖ Jaké neseš důsledky tohoto hříchu ty sám?
- ❖ V Řím 8, 15-17 apoštol Pavel píše o našem dědictví od Hospodina. Co to pro tebe znamená ve srovnání s tvým pozemským synovstvím a dědictvím?

- ❖ Je nějaké požehnání, které vidíš ve své rodině, za které můžeš Pánu Bohu děkovat?
- ❖ Můžeš přijmout svoji rodinu, ať byla jakákoliv, z Božích rukou na základě Job 2, 10 a Řím 8, 28?
- ❖ Máš nevyřešený vztah s někým ze své rodiny? Co s tím můžeš udělat na základě Řím 12, 17-18?

Téma na společné studium Písma

Na základě vybraných veršů společně přemýšlejte nad svým dědictvím od pozemské rodiny a od Hospodina.

Ex 20, 3-6; Ex 20, 12; Mt 15, 4-6; Lv 26, 40; Jr 14, 20; Joz 24, 14-15; Job 2, 10; Řím 8, 15-17, 28; Řím 12, 17-18.

Doporučená četba

Wright, Norman, H.: *Navždy tátovo děvče*

Cloud, Henry – Townsend, John: *Prosím tě, mami*

Smedes, Lewis B.: *Odpusť a zapomeň*

3. setkání. Komunikace a způsoby řešení konfliktů

Domácí přípravy na 3. setkání

Před 3. setkáním si projděte téma pro společné studium Písma

Téma pro společné studium Písma

Podle Písma má slovo či řeč člověka určitou moc (Př 18, 21). Každý z nás nese zodpovědnost za to, o čem a jak komunikuje, jak střeží svůj jazyk (Ž 34, 13-14; Mt 12, 36-37; Jk 3, 2-12). Přečtěte si spolu následující charakteristiky řeči a u každé se společně zamyslete nad čtyřmi body:

1. Jak se tato charakteristika projevovala v mé rodině?

2. Jak ovlivnila mě samotného?
3. Jestliže si uvědomujete nějakou bolest a zranění, mluvte o tom se svým partnerem a společně proste Pána Ježíše za uzdravení i za sílu k odpuštění tohoto hříchu (Lv 26, 40; Lk 23, 34). Jestli některého z vás Duch obviňuje v tomto bodě, vyznejte to jako svůj hřích a pokud to jde, poproste dotyčného za odpuštění. Jestliže se jedná o hluboká zranění, nelze očekávat, že tyto kroky budou jednoduché a rychlé. Často vyžadují mnoho času a osobní dozrání. Věřím ale tomu, že tam, kde Duch svatý odhaluje hřích, dává zároveň i sílu ho vyznat a opustit. Vidím to v této oblasti vztahů jako velmi důležitou věc, protože vaše nevyřešené vztahy s rodiči a sourozenci mohou dříve či později negativně ovlivnit i váš vztah s partnerem.
4. Jak bych si přál, aby se tato charakteristika projevila v našem vztahu, a co pro to chci udělat?

Jednoznačná, upřímná komunikace vs. lež, neupřímnost: Př 4, 24; Mt 12, 33-35; Ko 4, 6; Jk 3, 10-12

Řeč budující vs. řeč ničící a ubíjející ducha: Př 11, 11; Př 18, 14; Ef 4, 29

Řeč uvážená, zdrženlivá vs. unáhlená, nezkrotná: Př 15, 28; Př 17, 27

Řeč rozumná, vlídná, příjemná, uzdravující vs. řeč zlobná, svárlivá, zraňující: Př. 12, 18; Př 16, 24; Př 19, 13; Př 21, 9; Př 31, 26

Řeč před tváří Boží vs. řeč bezohledná a svévolná: Ž 141, 3; 2 Kor 2, 17; Kol 3, 8 a 17; Ef 5, 4-6; 2 Tim 2, 16

Řeč povzbuzující, shovívavá, neodplácející, odpouštějící a žehnající, hledající pokoj vs. tvrdá řeč, pomluvy a proklínání: Př 10, 32; Př 18, 19; Př 19, 11; Př 24, 29; Jb 16, 5; Ef 4, 31-32; 1 Pt 3, 8-10

Pozorné naslouchání vs. reaktivní naslouchání: Př 18, 13. reaktivní naslouchání charakterizuje skákání do řeči, připravování si odpovědi, souzení, hodnocení.

Otázky ze setkání

- ❖ Jaký způsob řešení konfliktů užívali vaši rodiče?
- ❖ Jak vás jejich způsob řešení ovlivnil?
- ❖ Máte nějaké nevyřešené konflikty s rodiči či jinými členy rodiny? Co s nimi můžete v této chvíli udělat?
- ❖ Který ze způsobů řešení konfliktů užívá každý z vás nejčastěji?

- ❖ Už jste spolu řešili nějaké nedorozumění, nesouhlas či konflikt? Jaký způsob řešení jste užili?

Domácí úkoly

Každá komunikace má svoje pravidla, která jsou většinou nepsaná. Zkuste si dopsat pravidla komunikace ve vašem vztahu a pravidla pro řešení konfliktu, která budou explicitně vyjadřovat vaše očekávání, přání a zodpovědnost v této oblasti vašeho vztahu.

Doporučená četba

Křivohlavý, Jaro: *Povídej, naslouchám*

Crab, Larry: *Manželství je vztah*, 4. kapitola

Manželství, část II: Komunikace

Ken Sande: *Cestou usmíření. Průvodce řešení osobních konfliktů*

4. setkání. Přátelství a společný duchovní život

Otázky ze setkání

- ❖ Máte každý z vás opravdového přítele či přítelkyni? Jaký je váš vztah? Jak ho ovlivňuje vztah s vaším partnerem?
- ❖ Jak to bylo ve vaší rodině se vzájemnou otevřeností?
- ❖ Nakolik jste otevření jeden vůči druhému ve vašem vztahu?
- ❖ Jakým způsobem se vyjadřovaly city ve vaší rodině?
- ❖ Jak si je vyjadřujete navzájem?
- ❖ Jaké rituály jste pozorovali ve svých rodinách?
- ❖ Jaké rituály již máte ve vašem vztahu? Jaké byste si přáli mít?
- ❖ Jak to bylo s kontrolováním a manipulací ve vaší rodině? Jak vás to ovlivnilo?
- ❖ Měli jste některý z vás tendence k ovládnutí či manipulování v předchozích vztazích?
- ❖ Je něco, čeho se ve vašem vztahu bojíte?
- ❖ Máte nějaké obavy ze společné budoucnosti? Jaké?
- ❖ Co v každém z vás vzbuzuje pocit, že jste milováni? Odpověď na tuto otázku většinou není tak jednoduchá, jak se může zdát na první pohled. Může vám pomoci knížka Garyho Champmana *Pět jazyků lásky*.

- ❖ Nezbytným předpokladem pro budování duchovní intimity je osobní vztah každého partnera k Pánu Ježíši. Ten jediný může naplnit naše základní vnitřní potřeby. Jaký je vztah každého z vás k Pánu Ježíši a jakým způsobem tento vztah budujete?
- ❖ Co nejvíce oceňuješ na duchovním životě tvého budoucího partnera?
- ❖ Jak konkrétně budujete duchovní intimitu? (společné čtení Bible, modlitby..)
- ❖ Jakým způsobem společně čtete Bibli? Jak část? jak dlouho?
- ❖ Kdo iniciuje společné čtení, kdo ho vede?
- ❖ Jaký rituál byste chtěli vytvořit v této oblasti?
- ❖ Do jaké církve budete chodit?
- ❖ Jak se zapojujete v církevních aktivitách?
- ❖ Vzpomeneš si na někoho, kdo tě miloval láskou agapé? Podle čeho jsi to poznal?
- ❖ Podle čeho bys poznal, že tě tvůj partner miluje láskou agapé?
- ❖ Jak konkrétně, třeba v maličkostech, chceš začít milovat svého partnera láskou agapé?

Téma pro společné studium Písma

Přečtěte si 1 Kor 13 a napište seznam charakteristik lásky agapé.

Přemýšlejte, jak máte projevovat svému partnerovi lásku podle Písma?

K jakým konkrétním projevům lásky agapé vůči svému partnerovi se rozhodneš? (nezávisle na jeho rozhodnutí)

Doporučená četba

Crabb, Larry: *manželství je vztah*, 2. kapitola

Wheat, Ed: *Jde to vůbec?* 5., 9. a 10. kapitola

Chapman, Gary: *pět jazyků lásky*

5. setkání. Emoční a tělesná intimita

Otázky ze setkání

Při rozhovoru na téma sexualita platí zásada otevřenosti, která jde ruku v ruce s důvěrou a bezpečím. Jestliže některý z vás prožil trauma v této oblasti, se kterým se nemůže sám

vypořádat, nebude pro něj jednoduché o tom otevřeně mluvit. V některých případech je dobře vyhledat odbornou pomoc. Sexuální zneužití má za následek překroucení pravdy o sexu jako Božím daru. Tady je potřeba začít od poznání pravdy (J 8, 32) a pokračovat obnovou mysli (Řím 12, 2). Wendy Maltz, terapeut, který pracuje s oběťmi sexuálního zneužívání, srovnává zdravé postoje k sexu s nezdravými, překroucenými v důsledku zneužití. Některé z rozdílů jsou tyto (Hart 1998, str. 197):

Nezdravé postoje k sexu

Sex je povinnost
Sex souvisí se závislostí
Sex je zraňující
Sex je podmínka pro přijetí lásky
Sex je tajný
Sex vyjadřuje zneužití
Sex má užitek jen pro jednoho
Sex je nebezpečný
Sex je vyjádřením moci nad někým
Sex je zlý

Zdravé postoje k sexu

sex je volba
sex je přirozený pud
sex je naplňující, uzdravující
sex je vyjádřením lásky
sex je soukromý
sex vyjadřuje úctu
sex je vzájemný
sex je bezpečný
sex je zplnomocněním
sex je dar od Boha

- ❖ Jaké poselství v oblasti sexuality jste přijali od svých rodičů?
- ❖ Jak se vytvářel pohled na sex každého z vás?
- ❖ Jaké jsou vaše postoje k sexu nyní? (Použijte seznam W. Maltze)
- ❖ Když se dva lidé chtějí vzít, touží jeden po druhém i ve fyzické oblasti. Jaké máte pocity z toho, kam až jste v této oblasti vašeho vztahu dospěli? Máte v tom pokoj?

Téma pro společné studium Písma

Gn 1, 28; Gn 2, 24; Př 5, 15-20; Žd 13,4; 1 Kor 6, 12-7, 5; Ef 5, 3-5; 1 Tes 4, 3-5; Kol 3, 5

Doporučená četba

Wheat, Ed: *Jde to vůbec?* 6. kapitola

Wheat, Ed a Gaye: *tajemství milování, o sexu pravdivě a otevřeně*

Crabb, Larry: *Manželství je vztah*, 5. kapitola

Manželství, 10. lekce, BEE International

6. setkání. Plány a očekávání

Přípravy na 6. setkání

V těchto přípravách čerpám z materiálu pro snoubence *Before you say „I do“* od N. Wrighta.

❖ Co očekáváte od svého partnera?

Premýšlejte každý sám nad tím, co očekáváte po svatbě od svého partnera.

Projděte si v mysli váš budoucí společný všední den od rána do večera. Které maličkosti byste chtěli, aby se staly součástí denního rituálu i pro vašeho partnera?

Např.: muž od ženy očekává, že s ním ráno vstane, políbí ho, připraví mu snídani, bude mu mávat z okna, když on bude odcházet do práce...

Premýšlejte dále o svých očekáváních od partnera, které se týkají těchto oblastí:

- trávení volného času (např. žena očekává od muže, že s ní bude chodit na výlety)
- hospodaření s financemi (např. muž očekává, že se s ním žena bude radit o každém nákupu věci dražší než 500 Kč, žena očekává, že muž povede hospodaření)
- starost o domácnost (např. žena očekává pomoc muže s utíráním nádobí, s velkým úklidem)
- přátelé
- rodiče (žena očekává, že muž bude vždy stát na její straně při jednání s jeho rodiči)
- aktivity v církvi

Napište si seznam dvaceti vašich očekávání od partnera. Po dokončení seznamu napište ke každému bodu na jiný papír jednou či dvěma větami, z čeho toto vaše očekávání pramení a jak by nenaplnění těchto vašich očekávání mohlo ovlivnit váš vztah s partnerem.

Napište seznam deseti očekávání, o kterých si myslíte, že je napíše do svého seznamu váš partner.

Vyměňte si svoje seznamy očekávání s partnerem a ke každému bodu napište jedno z těchto hodnocení:

L – znamená, že je pro tebe lehké toto partnerovo očekávání naplnit

T – znamená, že to bude těžké, ale myslíš si, že je to ve tvých silách

N – znamená, že toto očekávání svého partnera nemůžeš naplnit

Po dokončení si seznamy vyměňte a diskutujte o nich. Přineste je také na setkání s vedoucím párem.

❖ **Jakým chcete vaše manželství mít?**

Napište každý sám osm cílů, kterých chcete dosáhnout ve svém manželství v rozmezí prvních tří až pěti let. Tyto cíle musí být realistické a dosažitelné.

Po dokončení napište následující:

! – maximálně k šesti cílům, které považuješ za nejdůležitější. Srovnej je podle důležitosti.

O – k těm, kterých by ses byl ochoten vzdát v případě nutnosti

R – k těm, které jsi převzal od rodičů

P – k těm, o kterých si myslíš, že je napíše tvůj partner

❖ Jak se shodují tvoje osobní cíle s cíli, které máš pro své manželství?

❖ Jak se shodují cíle, které jsi stanovil pro své manželství s biblickým pohledem na manželství?

Porovnej si svoje seznamy cílů s partnerem, vyberte dva z nich a stanovte plán, jak jich dosáhnout. Také si určete časovou hranici jejich dosažení. Diskuse o těchto vašich cílech bude součástí příštího setkání.

Téma pro společné studium Písma

Projděte si společně verše, které se týkají daných témat:

Nereálná či nesplnitelná očekávání od partnera: Gn 30, 1

Očekávání na Hospodina či na Krista: Ž 62; Pl 3, 21-24

Rozhodování, plány, stanovení cílů: Ž 37, 5; Ž 127; Př 11, 14; Př 15, 22; Př 16, 3; Př 24, 3-4, Jk 4, 13-15

Finance: Boží zaslíbení týkající se našich potřeb: Ž 37, 22-28; Mt 6, 19-34; Fp 4, 6-8;

Fp 4, 11-20

Boží zásady pro práci a hospodaření s financemi: Př 3, 9-10; Př 6, 6-11; Př 10, 4-5; Př 12, 27; Př 15, 27; Př 22; Př 23, 4-5; Př 24, 30-34; Př 28, 27; Př 30, 8-9; Kaz 5, 9-11; Řím 13, 6-8; 1 Tim 6, 6-10; 17-19.

Na základě přečtených veršů napište, jaké jsou

- biblické principy pro hospodaření s penězi
- postoje křesťana k penězům
- postoje křesťana k práci

Doporučená literatura:

Smalley, Gary: *Kdyby jen muž věděl...co žena prožívá*

Eldredge, John: *Pozor, srdce muže!*

Parson, Rob: *Milovat proti všem předpokladům*

Předmanželská příprava sice končí, ale váš společný tanec pokračuje a bude se dále formovat a vytvářet. Je možné, že některé otázky odkryly hlubší problémy, které vyžadují čas, modlitby a sílu potřebnou k rozhodnutí je začít řešit. Dejte si na ně čas, ale neodkládejte se do nekonečna. Pokud vám to pomůže, vraťte se společně k těmto materiálům.

7. Určení, zdroje, hlavní koncepty, cíle skript

Určení

Na rozdíl od nás je předmanželské poradenství v Americe zcela běžné a odhadem tři čtvrtiny evangelikálních kazatelů neoddají snoubence bez absolvování předmanželské přípravy. Ve většině církví přípravu vedou kazatelé, ve velkých církvích je tato služba svěřena odborníkům na manželské a rodinné poradenství. Nemyslím si, že bychom měli kopírovat systém předmanželského poradenství podle amerického modelu. Vidím však jako velmi důležité předmanželskou přípravu v našich sborech nabízet a nenechat ji jen na

kazatele, kteří jsou často přetížení. Vidím zde prostor pro pastorační pracovníky a zralé manželské páry, kteří by chtěli věnovat svůj čas a úsilí snoubencům a pomoci jim při prvních krocích jejich společného „tance“.

Zdroje

Při zpracovávání tématu jsem vycházela především z americké literatury, ne proto, že bych byla přesvědčena o její jedinečnosti, ale především z důvodů dostupnosti a toho, že jsem měla příležitost některé kurzy z manželské terapie v USA studovat. V mé práci se kombinují pohledy několika směrů manželské a rodinné terapie. Následující charakteristiky terapeutických směrů nejsou vyčerpávající, slouží k zařazení pojmů, se kterými jsem pracovala, a autorů, o kterých se v práci umiňuji.

Strukturální rodinná terapie, jejímiž hlavními představiteli jsou S. Minuchin a M. Nichols, klade důraz na „strukturu“ a „pravidla“ vztahu (odtud moje přirovnání manželství k tanci), rozvíjí pojem „hranic“.

Bowenova manželská a rodinná terapie, kterou kromě jiných rozvíjí M. McGoldrick a P. Guerin. Základem této teorie jsou protikladné touhy po „společném“ (intimním) a „individuálním“ (svobodném) a pojem „diferenciace“.

Rodinná terapie zaměřená na emoce, jejíž představitelkou je S. Johnsonová, která pracuje s pojmy J. Bowlbyho „pevná vazba“, „bezpečná základna“, „bezpečné nebe“, „bezpečný kontakt“, „emoční dostupnost“ a „emoční odezva“ a dále je rozvíjí. Kognitivně-behaviorální rodinná terapie, zaměřená pragmaticky na učení, změnu chování, rozvoj komunikace, způsoby řešení problémů. Při výběru z mnoha představitelů jsem pracovala s materiály J. Gottmanna a S. Millera.

Křesťanské poradenství, které v mé práci představují autoři N. Wright, z jehož knih pro předmanželské poradenství jsem čerpala nejvíce, H. Cloud, J. Townsend, L. Crabb, G. Chapman, E. Wheat a N. Anderson.

Hlavní koncepty

Při zpracovávání tak širokého tématu, jakým je předmanželské poradenství, jsem se zaměřila na tři základní koncepty. Prvním je **opuštění**, které se týká vztahů s rodiči a rodinným „dědictvím“. Druhý koncept představuje **přilnutí**, které zahrnuje budování společného vztahu či vytváření společného „tance“. Třetím je **osobní a živý vztah každého ze snoubenců k Pánu Ježíši**, na jehož základě je vztah partnerů budován. Tyto koncepty jsou základem modelu předmanželského poradenství.

V první části skript nazvané „Model předmanželského poradenství“ je vysvětlen teoretický podklad základních konceptů či principů. Ty jsou dále prakticky rozvedeny a aplikovány podle jednotlivých sfér modelu v dalších částech práce: v „Materiálu pro vedoucí páry“ a v „Materiálu pro snoubence“.

Cíle

„Materiály“ jsou rozděleny na šest kapitol, které odpovídají jednotlivým setkáním vedoucího páru se snoubenci. Cílem setkání je pomoci snoubencům budovat jejich vztah na biblickém základě, motivovat je k vzájemnému sdílení, poznávání a stanovení určitých pravidel. Jako velmi důležité vidím také vybudování vztahu otevřenosti a důvěry mezi vedoucími párem a snoubenci, aby měli budoucí manželé odvahu vyhledat pomoc v dobách krizí. Předmanželské poradenství tak není uzavřený celek, ale spíše základ, na kterém je potřeba dále budovat podle možností a potřeby buď formou seminářů pro manžele, skupinek, či individuálními setkáními.

Tato skripta jsou upravenou verzí absolventské práce na Evangelikálním teologickém semináři. Od jejího napsání uplynuly dva roky, během kterých jsme s manželem připravovali kolem dvaceti párů snoubenců na svatbu. Každý pár byl jiný, originální, i každé setkání bylo jiné. Vnímám, jak důležité je být sice teoreticky připraven, nést zodpovědnost za vedení setkání, prosit za vedení Ducha svatého, ale zároveň dávat prostor snoubencům, aby vytvářeli svůj originální „tanec“, jehož hlavním choreografem je Hospodin.

VII. Literatura

- Anderson, Neil, T., Mylander, C.: *Steps to Beginning Your Marriage Free in Christ, Freedom in Christ Ministries, La Habra CA 1996*
- Atrhur, Kay: *Marriage Without regrets PUP, Precept Ministries of reach Out, Inc, Chattanooga 1988*
- Atkinson, Rita L. a kol.: *Psychologie, Postál, Praha 2003*
- Cloud, Henry – Townsend, John: *Prosím tě, mami...Návrat domů, Praha 2000*
- Cloud Henry – Townsend, John: *Hranice v manželství, Návrat domů, Praha 2001*
- Crabb, Larry: *Manželství je vztah, Návrat domů, Praha 1994*
- Crabb Lary: *Muž a žena, Návrat domů, Praha 1997*

- Eltrege, John: *Pozor, srdce muže! Návrat domů*, Praha 2004
- Gottman, John, M. – Silver Nan: *The Seven Principles for Making Marriage Work*, Crown Publishers, Inc, New York 1999
- Guerin, Philip, J. – Fay, Leo, F. – Burden, Susan, L. – kauto, Judith, G.: *The Evaluation and Treatment of Marital Conflict: A Four-Stage Approach*, Basic Books, Inc., Scranton 1987
- Hart, Archibald, D. – Weber, Catherine, H. – Taylor, Debra, L.: *Secrets of Eva: understanding the mystery of female sexuality*. World Publishing, Nashville 1998
- Henry, Matthew: *Commentary on the Whole Bible, Vol I., Genesis to Deuteronomy*, Fleming H. Revell Co, Old Tappan
- Huggett, Joyce: *Two into one: Growing in Christian marriage*, Inter-Varsity Press, Leicester 1996
- Chapman, Gary: *Pět jazyků lásky*, Návrat domů, Praha 2002
- Johnson, Susan, M.: *Creating Connection. The practice of Emotially Focused Marital Therapy*, Brunner/mazel, Inc., Philadelphia 1996
- Ken Sande: *Cestou usmíření. Průvodce řešení osobních konfliktů*, Návrat domů, Praha 2004
- Křivohlavý, Jaro: *Povídej, naslouchám*, Návrat domů, Praha 1993
- Manželství*, BEE International, Dallas, Texas 1995
- McCluskey, Christopher: *Coaching Couples into Passionate Intimacy*, Video, Edgar Springs
- McDowell, Johs: *Sex, vina a odpuštění*, TANDEM, Ostrava
- McGinnis, Alan, L.: *The Friendship Factor*, Augsburg Publishing, Minneapolis 1979
- Miller, Sherod – Miller, Phyllis – Nunnally, Elam, W. – Wackmann, Daniel, B.: *Talking and Listening Together: Couple Communication I*. 11. vydání, Interpersonal Communication Program, Evergreen, Co 2000
- Nichols, Michael, P. – Schwartz, Richard, C.: *Family Therapy: concepts and methods*, 4. vydání, Allyn and Bacon, New York 1998
- Parson, Rob: *Milovat proti všem předpokladům*, Návrat domů, 2004
- Piper, John – Grudem: *Recovering Biblical Manhood and Womanhood*, Crossway, Wheaton Il 1991
- Smaley, Gary: *Kdyby jen muž věděl, ...co žena prožívá*, Návrat domů, Praha 2004
- Wheat, Ed – Perkins, Gloria, O.: *Jde to vůbec?* BIBLOS, Třinec 1995

Wheat, Ed – Wheat, Gaye: *Tajemství milování, o sexu pravdivě a otevřeně*, Návrat domů, Praha 2000

Wright, Norman: *Before You Say „I DO“: A Marriage Preparation Manual for Couples*, Harvest House Publishers, Eugen, Oregon 1978

Wright, Norman: *Navždy tátovo děvče*, Návrat domů, Praha 1998

Wright, Norman: *The Premarital Counseling Handbook*, Moody Press, Chicago 1992

VIII.

Vydal Studijní odbor Rady Církve bratrské, 2004